

Hämeenkankaan harjoitus- ja monikäyttöalueen kävijätutkimus 2012–2013

Översättning: Pimma Åhman.

Kansikuva: Hämeenkaan paahdelajistot hyötyvät Metsähallituksen ja lennokkiharrastajien välisestä yhteistyöstä. Kuva: Metsähallitus/Terttu Konttinen.

ISO 14001

© Metsähallitus, Vantaa 2014

ISSN-L 1235-8983

ISSN (verkojulkaisu) 1799-5388

ISBN 978-952-295-064-2 (pdf)

Terttu Konttinen

Hämeenkankaan harjoitus- ja monikäyttöalueen kävijätutkimus 2012–2013

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

METSÄHALLITUS

KUVAILEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	30.5.2014
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	MH 2700/2014/ 05.02
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Natura 2000 -alue, soidensuojelualue, harjijensuojeluohjelma, lehtojensuojeluohjelma		
ALUEEN NIMI	Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalue		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Hämeen kangas FI0200024		
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Terttu Konttinen		
JULKAISUN NIMI	Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueen kävijätutkimus 2012–2013		
TIIVISTELMÄ	<p>Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalue sijaitsee Satakunnan ja Pirkanmaan maakunnissa. Alueen pinta-ala on 47 km². Vuosittain Hämeenkaalle tehdään noin 60 000 käyntiä.</p> <p>Hämeenkaan kävijätutkimuksen aineisto kerättiin 29.5.2012–15.11.2013. Tutkimuksella selvitettiin alueen kävijärakenne ja käyntien alueellinen ja ajallinen jakautuminen sekä kartoitettiin kävijöiden kokemuksia ja mielipiteitä alueen hoidosta ja kehittämistarpeista. Lisäksi selvitettiin kävijöiden rahankäyttöä ja sen paikallistaloudellisia vaikutuksia. Vastauksia saatiin 262.</p> <p>Kävijöistä 68 % oli päiväkävijöitä, 32 % yöpyi alueella pääasiassa hotellissa, vuokramökeissä tai asuntoautossa tai -vaunussa. Suosituimmat käyntikohteet olivat Jämikeskus, Kuninkaanlähde ja Viidentienristeys. Päiväkävijät viipyivät alueella keskimäärin noin 3 tuntia, yöpyjät noin viisi vuorokautta. Kävijöitä oli melko tasaisesti eri ikäryhmistä, nuoria vähän vähemmän kuin keski-ikäisiä ja sitä vanhempia. Useimmiten alueelle saavuttiin 2–5 hengen ryhmässä, joka koostui oman perheen jäsenistä.</p> <p>Tärkeimpiä syitä saapua Hämeenkaalle olivat luonnon kokeminen, kuntoilu, rentoutuminen sekä henkinen hyvinvointi. Suosituimmat harrastukset alueella olivat kävely, evästreikeily, hiihto ja luonnon tarkkailu.</p> <p>Kävijöiden odotukset täyttyivät Hämeenkaalla hyvin. Käytettyjen palvelujen laatuun ja määrään oltiin myös melko tyytyväisiä, erityisesti pysäköintipaikkoihin, reitistöihin ja huolletuihin tulentekopaikkoihin ja laavuihin. Eniten kehitettävää olisi jätehuollon toteutuksessa ja ohjauksessa, yritysten tarjoamissa palveluissa ja Kuninkaanlähteen palveluissa. Hämeenkaan Luontoon.fi-sivustoa käytetään tietolähteenä vähänlaisesti. Kehittämisehdotuksia esitettiin erityisesti maastopasteista ja tulentekopaikkojen varustuksesta.</p> <p>Edellinen kävijätutkimus tehtiin Hämeenkaalla vuonna 2007, ja silloin tietoja käytettiin alueen hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnassa. Tämän tutkimuksen tulokset toimivat alueelle tehtävän luontomatkailevuunnitelman taustamateriaalina. Kovin suuria muutoksia ei tutkimusten tuloksissa ole muutaman vuoden sisällä tapahtunut: kävijäprofiili oli lähes ennallaan, joskin kävijöitä on tässä tutkimuksessa tullut huomattavasti laajemmalla alueelta. Hämeenkaalla yöpymisten määrä on lisääntynyt, ja kävijät tuntevat alueen yhä paremmin: samat ihmiset käyvät alueella kerrasta toiseen.</p> <p>Hämeenkaan kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset vuoden 2012 käyntimäärillä ja kävijätutkimuksen 2012–2013 rahankäyttötiedoilla laskettuina ovat noin 2,7 miljoonaa euroa ja 34 henkilötyövuotta. Yöpyjien paikallistaloudellinen vaikutus on noin 18-kertainen päiväkävijöihin verrattuna. Eniten rahaa kulutettiin majoitukseen ja ravitsemispalveluihin.</p>		
AVAINSANAT	Hämeen kangas, kävijätutkimus		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 201		
ISSN-L	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-295-064-2
ISSN (VERKKOJULKAISU)	1799-5388		
SIVUMÄÄRÄ	62 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	30.5.2014
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	MH 2700/2014/ 05.02
TYP AV SKYDDSOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	Natura 2000-område, myrskyddsområde, åsskyddsområde, lundskyddsområde		
OMRÅDETS NAMN	Hämeen kangas övnings- och mångbruksområde		
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Hämeen kangas FI0200024		
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Terttu Kontinen		
PUBLIKATION	Besökarundersökning i Hämeen kangas övnings- och mångbruksområde 2012–2013		
SAMMANDRAG	<p>Hämeen kangas övnings- och mångbruksområde ligger i landskapen Satakunta och Birkaland. Områdets areal är 47 km². Hämeen kangas har årligen ca 60 000 besökare.</p> <p>Materialet till besökarundersökningen i Hämeen kangas insamlades 29.5.2012–15.11.2013. Man utredde besökarstrukturen, besökens områdesvisa och tidsmässiga fördelning samt besökarnas upplevelser av och åsikter om parkens skötsel och utvecklingsbehov. Därtill undersöktes besökarnas penninganvändning och dess effekt på den lokala ekonomin. Man fick in 262 svar.</p> <p>Andelen dagsbesökare var 68 %, medan 32 % övernattade i området huvudsakligen i hotell, hyresstuga, husbil eller husvagn. De populäraste besöksmålen var Jämikeskus, Kungskällan och Viidentienristeys. Dagsbesökarna vistades i området i genomsnitt ca tre timmar, övernattarna ca fem dygn. Besökarna var fördelade rätt jämnt på olika åldersgrupper, dock var antalet unga något mindre än de som var i medelåldern eller äldre än det. Merparten av besökarna kom till nationalparken i sällskap på 2–5 personer, som bestod av familjemedlemmar.</p> <p>De viktigaste orsakerna till besöken i Hämeen kangas var att få uppleva naturen, motionera, koppla av och främja det psykiska välmåendet. De populäraste aktiviteterna bland besökarna i området var att vandra, göra picknick, åka skidor och göra naturobservationer.</p> <p>Besökarnas förväntningar under besöket i Hämeen kangas uppfylldes väl. Besökarna var tämligen nöjda med kvaliteten och mängden av tjänster, speciellt med parkeringsplatserna, lederna och de underhållna eldplatserna och skärmskydden. Mest förbättringar önskade sig besökarna i förverkligandet och vägledningen av avfallshanteringen samt i de tjänster som företagen producerar och tjänsterna vid Kungskällan. Webbsidorna om Hämeen kangas i Utinaturen.fi används rätt sparsamt som informationskälla. Förslag till förbättringar gavs särskilt vad gäller skyltningen i terrängen och utrustningen vid eldplatserna.</p> <p>Föregående besökarundersökning i Hämeen kangas gjordes år 2007, och då användes uppgifterna vid utarbetningen av en skötsel- och användningsplan för området. Resultaten av denna nya besökarundersökning används som bakgrundsmaterial för den naturturismplan som görs upp för området. Det förekommer inte stora skillnader i resultaten mellan dessa undersökningar: besökarprofilen uppvisar endast mycket små förändringar även om besökarna i denna undersökning kom från ett betydligt större område. Antalet övernattningar i Hämeen kangas har ökat, och besökarna känner till området allt bättre: samma personer besöker området gång efter annan.</p> <p>Hämeen kangas besökares totala inkomsteffekt på området är ca 2,7 miljoner euro och selsättningseffekten 34 årsverken räknat utgående från besökarantalet år 2012 och uppgifterna om besökarnas penninganvändning i besökarundersökningen 1012–2013. Övernattarnas effekt på den lokala ekonomin är ca arton gånger så stor som dagsbesökarnas effekt. Mest pengar använde besökarna på logi och restaurangtjänster.</p>		
NYCKELORD	Hämeen kangas, besökarundersökning		
ÖVRIGA UPPGIFTER			
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Forststyrelsens naturskyddspublikationer. Serie B 201		
ISSN-L	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-295-064-2
ISSN (ONLINE)	1799-5388		
SIDANTAL	62 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 JOHDANTO.....	7
2 KÄVIJÄTUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	8
2.1 Alueen kuvaus.....	8
2.2 Aineisto ja menetelmät.....	12
3 TULOKSET.....	15
3.1 Kävijärakenne.....	15
3.1.1 Kävijöiden perustiedot.....	15
3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot.....	18
3.2 Käynti Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueella.....	19
3.2.1 Kohteen tärkeys.....	19
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset.....	19
3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen.....	25
3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus.....	26
3.2.5 Saapuminen alueelle.....	28
3.2.6 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset.....	30
3.2.7 Tietolähde.....	34
3.3 Kävijättyytyväisyys.....	35
3.3.1 Käynnin tarkoitus.....	35
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta.....	36
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen.....	39
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät.....	39
3.3.5 Kävijättyytyväisyysindeksi.....	41
3.4 Vapaamuotoiset ajatukset.....	43
4 TULOSTEN TARKASTELU.....	45
4.1 Yhteenveto.....	45
4.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin.....	47
KIITOKSET.....	49
LÄHTEET.....	50
LIITTEET	
Liite 1 Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueen kävijätutkimuksen 2012–2013 otantakehikko.....	51
Liite 2 Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet.....	52
Liite 3 Vastaajien harrastukset Hämeenkaalla käynnin yhteydessä.....	53
Liite 4 Palvelujen laadun arviointi.....	54
Liite 5 Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin.....	55
Liite 6 Suomenkielinen kyselylomake, kesä.....	59

1 Johdanto

Pohjois-Satakunnassa ja pieneltä osaltaan Pirkanmaalla sijaitsevan Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueen maisemaa muotoilevat harjut mäntymetsineen ja jäkälikkökankaineen. Matalammalla maastoa hallitsevat keidassuot ja lähteiköt. Alue on luonnoltaan ja lajistoltaan valtakunnallisestikin arvokas mm. boreaalisten harjumetsien ja niiden paahdeympäristöjen ja -lajiston suojelussa.

Hämeenkaan maastot ovat suosittuja paikallisten kuntoilijoiden, urheilijoiden ja retkeilijöiden keskuudessa, ja runsaine matkailupalveluineen alue houkuttelee myös matkailijoita. Vuonna 2013 alueelle suuntautui Metsähallituksen laskureihin perustuvan arvion perusteella 67 900 virkistyskäyntiä. Alueen ensisijainen käyttömuoto on kuitenkin puolustusvoimien harjoitustoiminta, ja metsät ovat pääosin talousmetsiä. Alue on pääosin Natura 2000 -aluetta, harjualue kuuluu harjunsuojeluohjelmaan, Viheräperänkeidas soidensuojelun perusohjelmaan ja Niiniharjun lehto lehtojensuojeluohjelmaan.

Hämeenkaalle tehtiin edellisen kerrankävijätutkimus vuonna 2006 (Hankala 2008) ja yritystutkimus vuonna 2007 (Hankala & Tunturi 2008). Niitä hyödynnettiin vuonna 2008 julkaistussa alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa (Metsähallitus 2008). Hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisia kehittämistoimia on alueella toteutettu mahdollisuuksien mukaan, mm. hoidettu paahdeympäristöjä, uusittu ja lisätty maasto-opasteita, merkitty reittejä, lisätty kulkua ohjaavia rakenteita sekä parannettu kohteiden saavutettavuutta esteettömillä rakenteilla. Harjuluontopolun alkupäähän Jämille on rakennettu karttaseinäkkeet ja puuaidat portiksi luontoon.

Hämeenkaan kävijätutkimus on yksi neljästä rinnakkain toteutetusta kävijätutkimuksesta. Tutkimuksia tehtiin samanaikaisesti Lauhanvuoren (Konttinen 2014a) ja Kauhannevan–Pohjankankaan kansallispuistoissa (Konttinen 2014b) ja Haapakeitaan soidensuojelualueella (Konttinen & Saari 2013). Lisäksi kaikilla neljällä alueella toteutettiin yksi yhteinen yritystutkimus (Konttinen 2014c). Kävijä- ja yritystutkimusten tulokset olivat keskeistä aineistoa Lauhanvuori–Hämeenkangas-aluekokonaisuuden luontomatkailevuunnitelman laadinnassa (Konttinen 2014d).

Tässä kävijätutkimuksessa kartoitettiin alueen kävijärakenne ja käytön alueellinen ja ajallinen jakautuminen sekä selvitettiin kävijöiden kokemuksia ja mielipiteitä alueen hoidosta ja kehittämis-kohteista.

Johdannossa ja seuraavassa alueen kuvauksessa esitetyt asiat perustuvat Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueen hoito- ja käyttösuunnitelmaan (Metsähallitus 2008) ja Luontoon.fi-verkkopalvelun Hämeenkangasta esitteleviin sivuihin (Metsähallitus 2013a), ellei toisin mainita.

2 Kävijätutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

Hämeenkankaan harjoitus- ja monikäyttöalue sijaitsee Kankaanpään, Jämijärven ja pieneltä osaltaan myös Ikaalisten kuntien alueella. Porista ja Tampereelta tulee matkaa noin 75–80 km (kuva 1). Linja-autolla pääsee Tampereelta kaikkiin Hämeenkankaan lähikuntiin, lisäksi Kankaanpäähen pääsee bussilla Parkanosta ja Porista. Hämeenkankaan harjoitus ja monikäyttöalueelle ei ole julkista liikennettä.

Kuva 1. Hämeenkankaan harjoitus- ja monikäyttöalueen sijainti. © Metsähallitus 2014, © Maanmittauslaitos 1/MML/14.

Hämeenkanngas on laaja suomalaiseman reunustama harjualue, joka on geologisesti ja biologisesti erittäin merkittävä ja edustaa myös kulttuurihistoriallisia arvoja. Hämeenkankaan alueella on luonnonsuojelullisesti arvokkaita paahdeympäristöjä, jotka ovat syntyneet ja myös hyötyvät puolustusvoimien harjoitustoiminnasta. Hämeenkankaan maisemaa hallitseva harjumuodostuma harjumetsineen kulkee melko yhtenäisenä alueen poikki itä–länsi-suunnassa. Harjumetsien läpi mutkittellee Kyrönkankaan historiallinen tie, joka jatkuu pohjoiseen Kauhanevan–Pohjankankaan kansallispuiston läpi Kauhajoelle Etelä-Pohjanmaalle saakka.

Hämeenkankaan luonnossa on lappimaisia piirteitä johtuen suuresta korkeudesta merenpinnasta. Soiniharju on noin 185 metriä meren pintaa ylempänä, ja sen itäinen jatke Niiniharju kohoaa yli 180 metrin. Harjukuopat eli supat, joita Jämijärvellä kutsutaan vadeiksi, ovat merkkejä viimeisimmästä jääkaudesta. Koko harjumuodostelman tavoin supat ovat syntyneet jään liikkeiden ja sulamisvesien seurauksena. Komeimpia vateja ovat Isovati ja Pikkuvati Jämikeskuksen läheisyydessä sekä Niiniharjunvati ja Koivistonvati harjun itäpäässä. Koivistonvati on suurin: se on noin 200 metriä leveä ja noin 25 metriä syvä.

Hämeenkankaan harjut ovat pääosin karua puolukka- ja kanervakangasta, mutta Niiniharjulla on säilynyt poikkeuksellisen edullisten lämpö- ja valaistusolosuhteiden ansiosta pienialainen niinipuu- eli lehmusmetsikkö. Myös aluskasvillisuus on siellä rehevämpää mustikka- ja sananjalkakasvustoa.

Monet harjujen avoimia ja valoisia elinympäristöjä tarvitsevat lajit ovat vähentyneet Suomessa soran ja hiekan oton seurauksena. Hämeenkanalla on säilynyt näitä harvinaistuneita harjukasveja, kuten hietaneilikkaa, harjukeltaliekoa ja kangasajuruohoa. Paahdelajistot hyötyvät sekä puolustusvoimien että lennokkiharjastajien toiminnasta. Hämeenkanalla tavataan myös harjumetsissä viihtyviä lintuja, esimerkiksi kangaskiurua ja kehrääjää.

Hämeenkaan–Pohjankankaan harjumuodostuma on Pohjois-Satakunnan tärkein pohjaveden muodostumisalue. Monikymmenmetriset hiekkakerrokset suodattavat sadevedet, varastoivat niitä ja laskevat liian veden harjujen rinteille, joissa ne muodostavat pulppuavia lähteitä ja pieniä puroja. Harjualueen reunamilla pohjavesi purkautuu lukuisista lähteistä ja suodattuu ympäröiville soille.

Hämeenkaan tunnetuimpia lähteitä ovat Uhrilähde ja Kuninkaanlähde. Ne pysyvät läpi vuoden sulina ja tarjoavat kasvupaikkoja monille erikoisille kasvilajeille, kuten kevätlinnunsilmälle ja lähdesaralle. Alueen suot ovat keidassoita, joilla vuorottelevat kanervaa ja kituliasta mäntyä kasvavat kermit ja upottavat kuljut. Suon keskusta on keidassoilla tyypillisesti reunoja korkeammalla ja saa ravinteita vain sadevedestä.

Harjukeltalieko viihtyy Soiniharjulla. Kuva: Metsähallitus / Terttu Konttinen.

Hämeenkanngas on harjoitus- ja monikäyttöaluetta, joka on siirretty puolustusministeriöltä Metsähallituksen hoidettavaksi vuonna 2002. Se on ensisijaisesti puolustusvoimien harjoitusalue, jossa myös retkeilijät voivat liikkua. Erityisalueet liikkumisrajoituksineen rajaavat virkistyskäyttöä jonkin verran. Suurin osa Hämeenkanngan metsistä on talouskäytössä, mutta luonnonarvoiltaan edustavimmat kohteet ovat suojelualueita, yhteensä 644 hehtaaria (luonnonsuojelualueohjelmien alueet, suojelualueet ja suojelumetsät).

Hämeenkanngan korkeat selänneet, rinteet ja tasaiset kankaat soveltuvat retkeilyyn ja kuntoiluun ympärivuotisesti. Polkuja, reittejä ja uria on satoja kilometrejä. Poluilta on ajoittain upeat näköalat Jämijärven selälle ja kauaksi ympäröiviin metsiin. Maastot ovat helppokulkuisia kaikille liikkujille, mutta tarjoavat paikoin myös haastetta jyrkempien nousujen ja laskujen muodossa.

Hämeenkanngas soveltuu sekä päiväretkeilyyn että pidempään viipymiseen. Maastossa voi yöpyä laavuilla ja kodissa, ja alueella on myös runsaasti yksityistä majoituspalvelutarjontaa. Hämeenkanngan laavuverkosto on Suomen tiheimpiä. Kaikki laavut eivät ole polttopuuhuollon piirissä. Sekä huollettavat että omatoimisen puuhuollon taukopaikat on listattu Hämeenkanngan Luontoon.fi-sivuille. Laavuja ja kotia käytetään ahkerasti eväretkien taukopaikkoina, ja myös tämän kävijätutkimuksen kyselypisteitä sijoitettiin niiden yhteyteen, mm. Viidentienristeykseen, Ruska-laavulle, Niinikodalle ja Koivistonvadille (kuva 2).

Hämeenkanngas on runsaine tie- ja polkuverkostoineen mainio pyöräilykohde, ja siitä on kehittämässä maastopyöräilyn keskus. Jämi84-maastopyöräilykilpailut järjestettiin vuonna 2012 ensimmäisen kerran osana Jämi147-kestävyystriplakisoja ja toisen kerran elokuussa 2013. Jämi 84 - MTB -markkinatutkimuksen (2013) mukaan luonto ja maastot olivat reilulle 40 %:lle osallistujista yksi tärkeimmistä sivistä osallistua tapahtumaan.

Hiihtoa harrastetaan Hämeenkanalla ahkerasti sekä kuntoilumielessä että kilpaillen. Jämijärvi ja Kankaanpää ylläpitävät Hämeenkanan mittavaa latuverkostoa. Alueella pidetään isoja hiihtotapahtumia ja -kilpailuja, esimerkiksi Pirkan hiihto ja Jämi42 - SKI -kilpailut. SM-hiihdot järjestettiin Jämillä tammikuussa 2013. Hiihtoa voi Jämillä harrastaa myös kesäisin hiihtopotkussa, jonka ympärille on juuri rakennettu myös rullahiihtorata. Alueella voi harrastaa lisäksi mm. snowgolfia, softgolfia ja curlingia. Matkailuyritykset tarjoavat erilaisia liikunnallisia aktiviteetteja ryhmille.

Hämeenkanas on hevosharrastajien suosiossa: aluetta käytetään aktiivisesti sekä harjoitteluun että vaellusratsastukseen. Alue profiloituu myös koiraystävällisenä paikkana. Osa hiihtoladuista on suunniteltu hiihdettäväksi koirien kanssa, ja alueella järjestetään agility- ja muita koiratapahtumia. Tarjolla on myös koiravaljakkoajeluja Hämeenkanan maastoissa.

Jämillä on kaksi lentokenttää. Ilmailua on harrastettu siellä jo yli 75 vuotta, ja harrastus on monipuolistunut: lennokkeja, laskuvarjohyppyjä, riippu- ja varjoliittoa sekä pienkoneilla lentämistä. Harrastajia tulee ympäri Suomen ja ulkomailta erityisesti kesäviikonloppuisin sekä tapahtumiin. Jämi Fly In kokoaa yli 10 000 kävijää alueelle heinäkuisena viikonloppuna.

Majoitus-, ravintola- ja ohjelmapalvelut keskittyvät Jämille ja sen ympäristöön sekä Kuninkaanlähteelle, jossa on suosittu caravan-alue. Ohjelmapalveluyrittäjiä voi tulla kauempaakin.

Taulukkoon 1 on koottu tärkeimmät tiedot Hämeenkanan harjoitus- ja monikäyttöalueesta. Lisätietoja alueesta löytyy mm. Luontoon.fi-verkkopalvelusta (Metsähallitus 2013a). Kuvassa 2 on esitetty alueen palvelut ja tutkimuksessa mainitut käyntikohteet. Tätä tutkimusta varten määritelty lähialue, Ikaalisten ja Kankaanpään kaupungit ja Jämijärven kunta, on kuvassa 3.

Taulukko 1. Hämeenkanan harjoitus- ja monikäyttöaluetta kuvaavat tärkeimmät tiedot vuonna 2013.

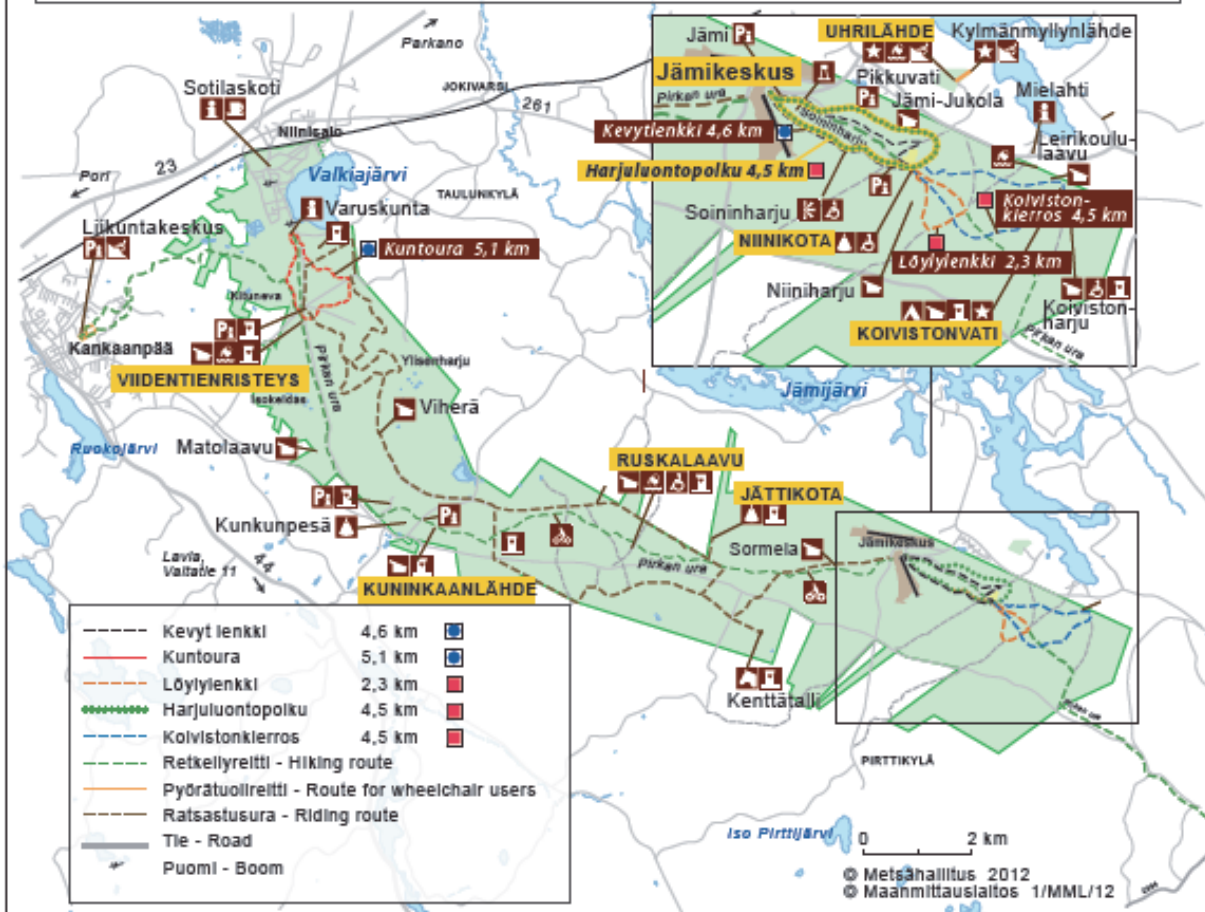
HÄMEENKANAN HARJOITUS- JA MONIKÄYTTÖALUE	
Perustamisajankohta	Siirtyi puolustusvoimilta Metsähallituksen hallintaan v. 2002
Sijainti	Satakunnassa ja Pirkanmaalla, Ikaalisten ja Kankaanpään kaupunkien sekä Jämijärven kunnan alueella
Pinta-ala	47 km ²
Käyntimäärä	57 500 vuonna 2012 ja 67 900 vuonna 2013
Palvelut	<ul style="list-style-type: none"> – satoja kilometrejä reittejä, polkuja ja uria – Harjuluontopolku 4,5 km – Koivistonkierros 4,5 km – alueen läpi kulkee kaksi valtakunnallista pyöräilyreittiä: 23 ja 44 – pysäköintialueita reittien lähtöpisteissä – tiheä laavu- ja kotaverkosto, joista kolme huollettua kotaa ja yhdeksän huollettua laavua. Huolletuista kodista/laavuista kuuden yhteydessä on käymälät – yksi kota (Niinikota) ja kaksi laavua (Ruskalaavu ja Koivistonharju) soveltuvat liikuntaesteisille, molemmilla laavuilla on myös inva-käymälät – kaksi asuntovaunualuetta (Jämi, Kuninkaanlähde) – vesipisteitä Jämillä, Kuninkaanlähteellä ja Niinisalon varuskunnan sotilaskodissa, kaivot Viidentienristeyksessä, Ruskalaavulla ja Koivistonvadilla – alueella on yksityisiä ravintola- ja kahvilapalveluja, majoitusta ja ohjelmapalveluja
Käyttömuodot	Puolustusvoimien harjoituskäyttö, metsätalous, luonnonsuojelu, luontomatkailu/matkailu, luonnon virkistyskäyttö, marjastus, sienestys, metsästys
Erityistä	Hämeenkanas on ensisijaisesti puolustusvoimien harjoitusalue. Retkeilijät voivat liikkua maastossa ja yöpyä laavuilla silloin, kun ne eivät ole harjoitusjoukkojen käytössä. Jokamiehen oikeudet ovat voimassa Hämeenkanan alueella, mutta yöpymiseen toivotaan käytettävän laavuja ja kotia.
Hoito- ja käyttösuunnitelma	Laadittu vuonna 2008 (Metsähallitus 2008)

KARTTA 1 - MAP 1

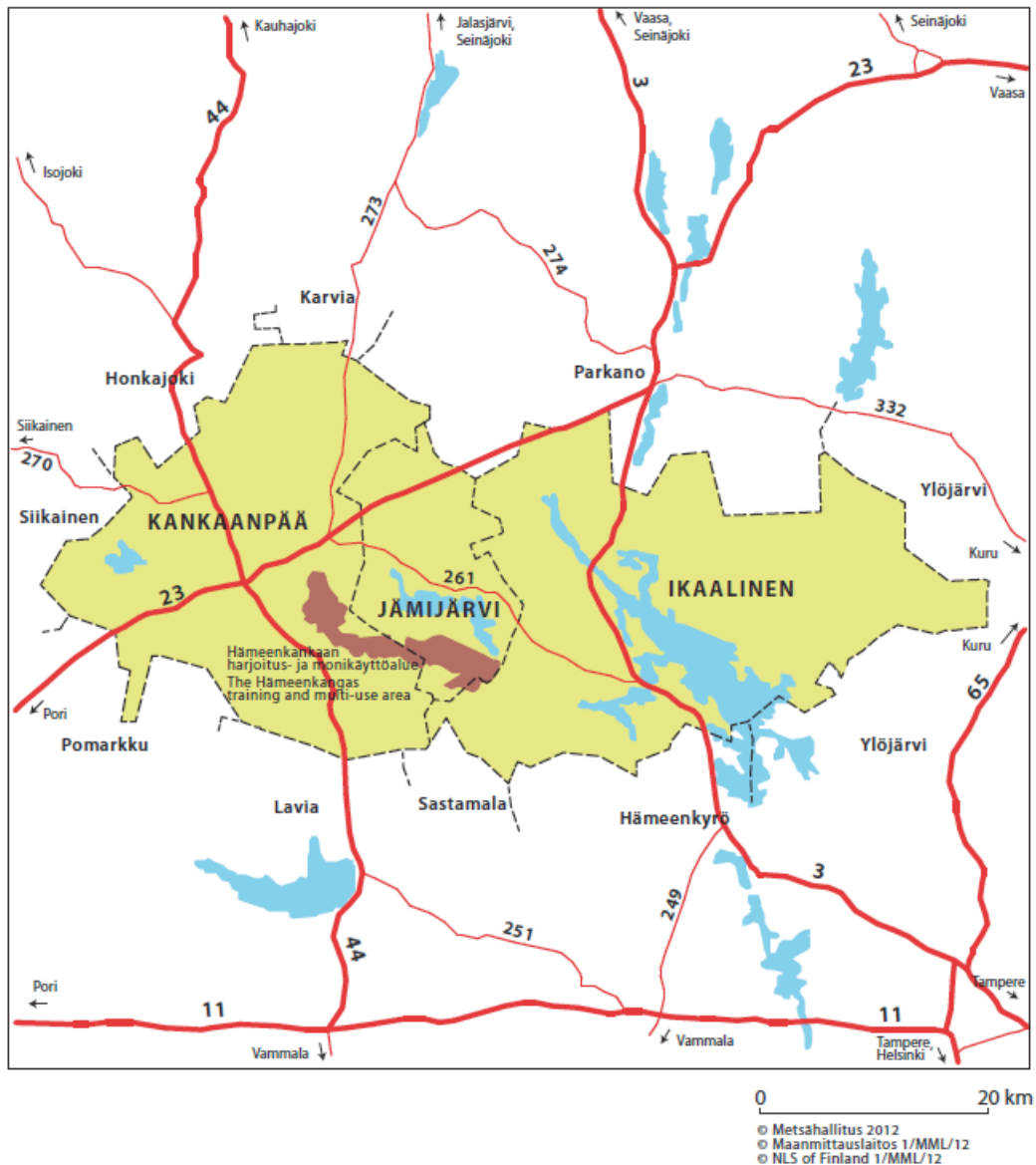
 Hämeenkankaan harjoitus- ja monikäyttöalue
The Hämenkangas training and multi-use area

 Tutkimuksessa mainitut käyntikohteet
Visiting places mentioned in the survey

 Harjoitus ja monikäyttöalue: liikkumisrajoitukset mahdollisia harjoitusten aikana Military area also used for outdoor activities: access restricted during exercises	 Kota - Lapp hut	Reittien vaativuusluokitus Route classification
 Lentokenttäalue: liikuminen sallittu ainoastaan merkityillä reiteillä Airfield area: do not leave the marked trails	 Lähde, kalvo - Spring, well	 Helpporeitti Easy trail
 Opastus - Information	 Näkötorni - Observation tower	 Keski-vaativa reitti Medium trail
 Opastus ja pysäköinti - Information and parking	 Kaunis näköala - Nice view	 Vaativa pyörätoillireitti Wheelchair accessible (demanding)
 Teittaliupaikka - Tent site	 Liikuntaesteisille - For disabled	
 Laavu - Lean-to shelter	 Luonnonnähtävyys - Natural point of interest	
	 Pyöräilyreitti - Bicycle route	
	 Kahvila - Cafe	
	 Talli - Stable	
	 Kulvakäymälä - Dry toilet	

Kuva 2. Hämeenkankaan harjoitus- ja monikäyttöalue ja kävijätutkimuksessa mainitut käyntikohteet. © Metsähallitus 2014, © Maanmittauslaitos 1/MML/14.

Kuva 3. Hämeenkanan harjoitus- ja monikäyttöalue ja tätä tutkimusta varten määritelty lähialue. Tummanruskealla merkitty alue on harjoitus- ja monikäyttöaluetta (tutkimusalue). Sinipinkelliset alueet ovat tutkimusalueen lähialuetta. © Metsähallitus 2014, © Maanmittauslaitos 1/MML/14.

2.2 Aineisto ja menetelmät

Kävijätutkimuksen aineisto kerättiin 29.5.2012–15.11.2013 kohderyhmänä 15 vuotta täyttäneet Hämeenkanan harjoitus- ja monikäyttöalueen virkistyskävijät. Lomakkeita oli saatavilla kylmissä keruupisteissä kesällä 2012 kuvassa 2 näkyvillä taukopaikoilla ja Jämikeskuksessa, jossa lomakkeita kerättiin myös Jämi-infon henkilöstön avustuksella. Joillakin taukopaikoilla ilmeni ilkeävaltaa, ja vastauslaatikot piti niistä poistaa. Kesän 2012 tiedonkeruusta vastasi Heli Saari.

Talvella 2013 kylmien keruupisteiden määrää vähennettiin: niitä oli enää Viidentienristeyksessä, Kuninkaanlähteen puolikodalla ja hiihtokeskuksen kahviossa. Kuninkaanlähteen keruupisteestä luovuttiin kuitenkin pian ilkeävallan vuoksi. Vastauksia kerättiin myös ohjatusti mahdollisuuksien mukaan ja säiden salliessa. Alueen talvikävijät olivat pääsääntöisesti hiihtolenkiltään palaavia henkilöitä. Lomakkeet annettiin heille mukaan palautuskuoren kera, jotta niitä ei tarvinnut täyttää kylmässä ulkona. Lomakkeita ja palautuskuoria jätettiin jonkin verran myös parkkipaikoilla kävi-

jöiden autoihin tuulilasille, jos he eivät olleet ehtineet palata keruukäynnin puitteissa. Kävijöille jätetyistä lomakkeista ei pidetty kirjaa eikä vastausprosenttia laskettu. Keruupäiviä kertyi yhteensä 17. Lomakkeita jaettiin edelleen myös Jämi-infosta. Kävijätutkimuksen kesän 2012 ja talven 2013 otantakehikko esitetään liitteessä 1.

Kesällä 2012 vastauksia kertyi 73 (tavoite 400 kpl) ja seuraavana talvena 90 (tavoite 100 kpl). Talven osalta päästiin melko lähelle tavoitetta, kesällä jäätiin 18 %:iin tavoitteesta. Kesä 2012 oli hyvin sateinen, mikä hankaloitti tiedonkeruuta ja vaikutti vastausten määrään. Aineistonkeruuta päätettiin jatkaa seuraavana kesänä, jottei talvi painottuisi tuloksissa liikaa. Kesälle 2013 ei tehty tiedonkeruusuunnitelmaa eikä keruupäivistä pidetty kirjaa. Vastauksia pyrittiin saamaan kävijöiltä kaikin mahdollisin keinoin sekä itse että yhteistyökumppaneiden avustuksella.

Kesällä 2013 aineistonkeruussa oli apuna luonto- ja ympäristöalan perustutkintoa suorittava Katja Salin. Hän suoritti Metsähallituksessa harjoittelujaksoa ja piti kävijätutkimuslomakkeita mukana maastossa kulkiessaan. Hän myös yöpyi itse laavulla ja tavoitti sinä aikana kävijöitä, joita ei normaalin työajan puitteissa olisi tavoittanut. Lisäksi tehtiin erillisiä haastattelupäiviä ja jatkettiin yhteistyötä Jämi-infon kanssa. Loppukesästä hyödynnettiin mini-rogaining-tapahtumaa lähettämällä osalle kävijöistä kysely palautuskuoren kera kotiin. Mini-rogaining on koko perheen tapahtuma, jossa maastoja ja taukopaikkoja käytetään monipuolisemmin kuin muissa urheilulajeissa. Kohde-ryhmä valittiin kävijätutkimukseen juuri siitä syystä. Tapahtuman järjestivät Kankaanpään suunnistajat, jotka avustivat vastausten hankkimisessa myös tapahtuman jälkeisinä viikkoina Hämeenkaan alueella. Kesältä 2013 vastauksia kertyi 99. Talven ja kesän 2013 tiedonkeruusta vastasi Terttu Konttinen.

Lopullinen vastausmäärä oli 262 kappaletta. Englanninkielisiä vastauksia oli aineistossa neljä kappaletta.

Tutkimuksessa käytettiin Metsähallituksen vakiomuotoista kävijätutkimuslomaketta, joka muokattiin Hämeenkaan alueeseen sopivaksi (liite 6). Vakiolomaketta ja -menetelmiä käytettäessä tutkimus on vertailukelpoinen Metsähallituksen muiden vastaavien tutkimusten kanssa (Kajala ym. 2009). Samalla tavalla voidaan hankkia vertailukelpoista tietoa myös Hämeenkaantalta myöhemmin, ja nyt hankittuja tuloksia voidaan verrata vuonna 2006 saatuihin tuloksiin. Lomakkeesta olivat käytettävissä suomen- ja englanninkieliset versiot.

Kylmissä kyselypisteissä kävijätutkimukseen osallistuneilla sekä haastattelijoiden ohjaamana vastanneilla oli käytettävissään kaksi karttaa. Kartassa 1 (kuva 2) oli Hämeenkaan alue palveluineen ja paikannimineen ja kartassa 2 (kuva 3) Hämeenkaan lähialue (Kankaanpää, Ikaalinen ja Jämijärvi). Vastajat täyttivät lomakkeen itse haastattelupaikalla tai vaihtoehtoisesti kotona matkan jälkeen. Kotona lomakkeen täyttäneille ei annettu karttoja mukaan.

Kysymyksiin oli vastattu melko hyvin, ja erityisesti haastattelijoiden ohjaamina sekä kotona matkan jälkeen täytettyihin lomakkeisiin oli vastattu hyvin. Myös palvelujen laatua ja määrää mittaaviin kysymyksiin, jotka on usein koettu työläiksi vastata, oli silloin vastattu huolella.

Jämikeskuksesta saatiin eniten vastauksia (taulukko 2). Jämikeskus on usein tapahtumien lähtöpaikka, ja esimerkiksi Rogaining-tapahtumaan osallistuneet vastaajat kirjattiin Jämikeskuksessa vastanneiksi. Myös Viidentienristeyksestä koottiin runsaasti vastauksia. Kohde on suosittu kuntolureittien lähtöpaikka, ja laavulla pysähdytään usein syömään eväitä. Viidentienristeyksessä on myös frisbee-golfrata.

Taulukko 2. Vastausten jakautuminen haastattelupaikoittain Hämeenkanalla 2012–2013.

Haastattelupaikka	Kpl	%
Jämikeskus	87	33
Kuninkaanlähde	46	18
Niinikota	18	7
Uhrilähde	1	0
Viidentienristeys	79	30
Koivistonvati	9	3
Ruskalaavu	15	6
Laskettelurinne	7	3
Yhteensä	262	100

Kyselylomakkeiden tiedot tallennettiin Metsähallituksen asiakasseurantatietojen hallintaan käytävään ASTA-tietojärjestelmään. Aineiston analysoinnin tilastollisina menetelminä käytettiin suorien jakaumien tarkastelua ja kuvailevia tunnuslukuja (keskiarvo, keskihajonta, moodi, mediaani ja prosenttipisteet):

- Moodi on tyyppi-arvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa.
- Mediaani ilmaisee muuttujan keskimmäisen arvon jakaen havaintoaineiston kahteen yhtä suureen osaan.
- 25 %:n prosenttipiste ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havaintoaineistosta, ja 75 %:n prosenttipiste sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista.

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisten vaikutusten laskemiseen käytettiin Metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen (2009) kehittämää laskentamallia, joka on osa Metsähallituksen ASTA-tietojärjestelmää. Paikallistaloudellisten vaikutusten laskemisessa käytetään ASTAan tallennettuja tietoja kävijöistä ja heidän rahankäytöstään sekä alueen vuotuista käyntimäärää. Laskennassa on tässä raportissa käytetty Hämeenkanan vuoden 2012 käyntimääriä.

Laskentaa varten suojelu- ja retkeilyalueet on jaettu neljään luokkaan lähialueen asukastiheyden perusteella. Hämeenkanas kuuluu tässä tarkastelussa luokkaan taajama/tiheä asutus. Kullekin luokalle on laskettu keskimääräiset välittömien vaikutusten kertautumista kuvaavat kertoimet sekä työllisyysuhdeluvut. Apuna on käytetty Tilastokeskuksen maakunnallisista panos-tuotostaulukoista johdettuja paikallisia panos-tuotostaulukoita.

Avoimia vastauksia on tiivistetty taulukkomuotoon.

3 Tulokset

3.1 Kävijärakenne

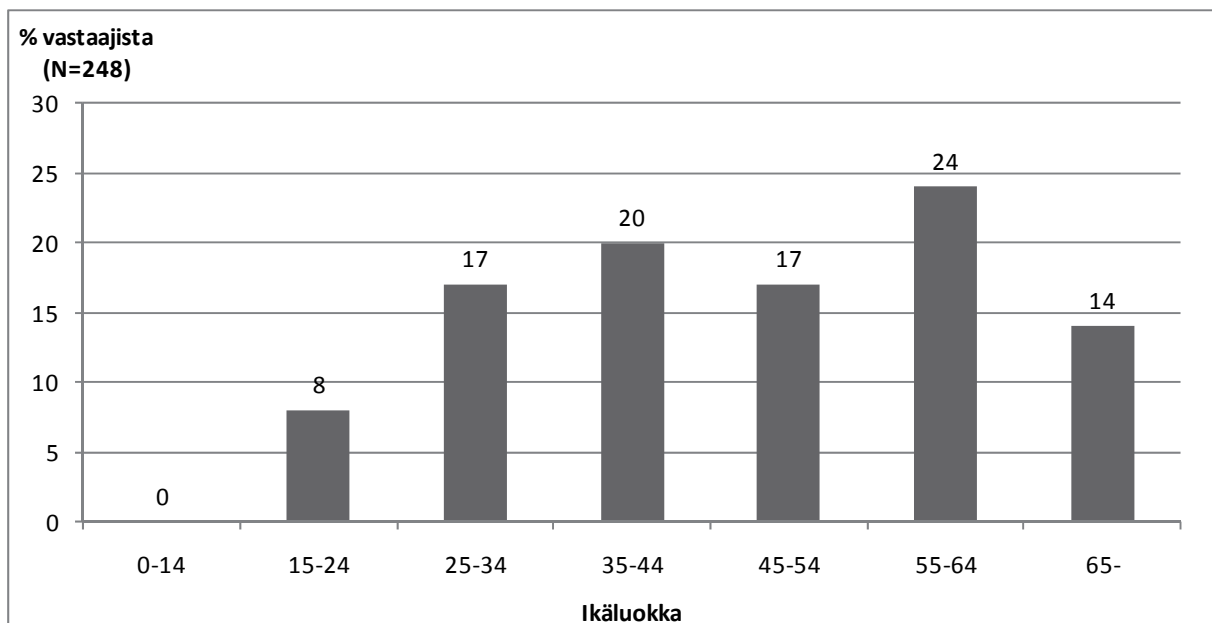
3.1.1 Kävijöiden perustiedot

Hämeenkaan kävijätutkimukseen vastanneista 52 % oli miehiä ja 48 % naisia (N = 251). Miesten keski-ikä oli noin 49 vuotta ja naisten noin 43 vuotta (taulukko 3). Yksi vastaajista oli kohde-ryhmään nähden hieman alaikäinen, 13-vuotias, mutta koska seurueessa oli myös aikuinen, vastaus hyväksyttiin mukaan aineistoon. Vanhin vastaaja oli 77-vuotias.

Taulukko 3. Vastanneiden ikää kuvaavia tunnuslukuja. Vastanneiden lukumäärä (N) oli 248.

Ikä	Mies	Nainen	Kaikki
Keski-ikä	49,34	43,07	46,29
län keskihajonta	15,39	15,32	15,64
Minimi-ikä	15	13	13
Maksimi-ikä	77	77	77
Moodi	65	56	56
Mediaani	53	42	47

Lähes neljäsosa kävijätutkimukseen vastanneista oli 55–64-vuotiaita ja viidesosa 35–44-vuotiaita (kuva 4). Vastaajajoukko edusti eri ikäluokkia melko tasaisesti nuorimpia lukuun ottamatta.

Kuva 4. Vastanneiden ikäjakauma.

Vastaajista 39 % oli suorittanut alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon ja 44 % ammattikoulu- tai opistotasaisen tutkinnon (taulukko 4). Vajaalla viidesosalla vastaajista ei ollut lainkaan ammatillista tutkintoa.

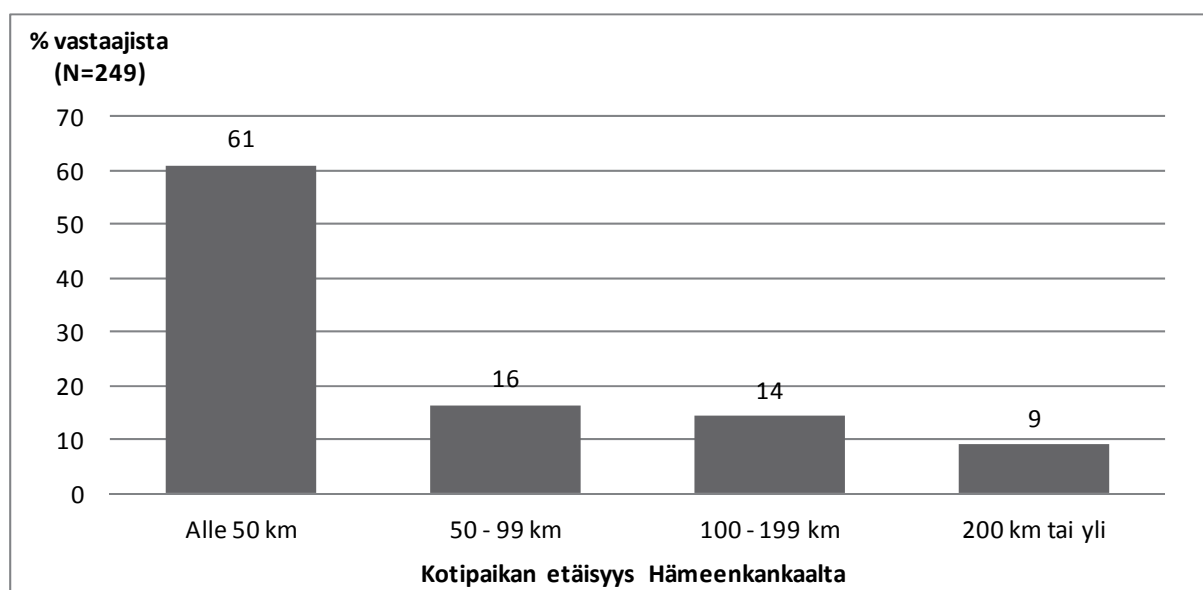
Taulukko 4. Vastanneiden ammatillinen koulutus.

Ammatillinen koulutus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	29	23	22	20	52	22
Opistotasainen tutkinto	25	20	26	23	52	22
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	14	11	20	18	35	15
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	36	29	22	20	58	24
Ei ammatillista tutkintoa	22	17	22	20	44	18
Yhteensä	126	100	112	100	241	100

Kävijät luokiteltiin kotipaikan sijainnin mukaan paikallisiksi asukkaiksi tai matkailijoiksi. Lähikunnissa, Jämijärvellä, Kankaanpäässä ja Ikaalisissa, asuvat nimettiin paikallisiksi asukkaiksi, kaikki muut kotimaisiksi tai ulkomaisiksi matkailijoiksi. Paikallisiksi asukkaiksi lukeutui 52 % vastaajista ja kotimaisiksi matkailijoiksi lähes puolet (46 %).

Ulkomaisia matkailijoita oli neljä henkilöä, mikä on noin 2 % vastanneista. Heistä kolme tuli Saksasta ja yksi Sveitsistä. Kävijätutkimukseen vastanneista valtaosa oli tullut alueelle lähietäisyydeltä (kuva 5). Vain 23 % oli tullut yli sadan kilometrin takaa. Kaukaisimmat kotimaiset kävijät olivat Kittilästä, Kiuruvedeltä ja Kotkasta.

Kankaanpääläiset käyttävät Hämeenkanasta ahkerasti erilaiseen kuntoiluun: kesällä esimerkiksi lenkkeilyyn ja pyöräilyyn, talvella hiihtoon. Yli 40 % kävijätutkimukseen vastanneista olikin kankaanpääläisiä (taulukko 5). Seuraavaksi eniten vastaajia oli Jämijärveltä (9 %), Tampereelta (7 %), Ylöjärveltä (4 %) ja Ikaalisista (4 %).

Kuva 5. Vastanneiden kotipaikan etäisyys Hämeenkanalta.

Kävijätutkimukseen osallistui henkilöitä yhteensä 60 eri kunnasta, joista neljässä kunnassa on tehty kuntaliitos viime vuosina. Tässä raportissa ne on mainittu kuitenkin erikseen.

Taulukko 5. Vastanneiden kotimaisten kävijöiden asuinkunnat.

Asuinkunta	kpl	%	Asuinkunta	kpl	%
Kankaanpää	102	41			
Jämijärvi	22	9	Isojoki	1	0
Tampere	17	7	Jurva, liittynyt Kurikkaan 1.1.2009	1	0
Ylöjärvi	9	4	Jämsä	1	0
Ikaalinen	9	4	Kaarina	1	0
Pori	6	2	Kauhava	1	0
Rauma	4	2	Kerava	1	0
Espoo	4	2	Keuruu	1	0
Helsinki	3	1	Kittilä	1	0
Lavia	3	1	Kiuruvesi	1	0
Kangasala	3	1	Kotka	1	0
Noormarkku, liittynyt Poriin 1.1.2010	3	1	Kristiinankaupunki	1	0
Turku	3	1	Kurikka	1	0
Valkeakoski	3	1	Lammi, liitt. Hämeenlinnaan 1.1.2009	1	0
Uvila	2	1	Lappajärvi	1	0
Seinäjäoki	2	1	Lempäälä	1	0
Sastamala	2	1	Marttila	1	0
Nokia	2	1	Mellilä, liittynyt Loimaaseen 1.1.2009	1	0
Pomarkku	2	1	Merikarvia	1	0
Jyväskylä	2	1	Mynämäki	1	0
Mikkeli	2	1	Nakkila	1	0
Kirkkonummi	2	1	Parkano	1	0
Kuopio	2	1	Pirkkala	1	0
Hämeenkyrö	2	1	Punkalaidun	1	0
Hämeenlinna	2	1	Salo	1	0
Kauhajoki	2	1	Taipalsaari	1	0
Eura	1	0	Tammela	1	0
Harjavalta	1	0	Uusikaupunki	1	0
Hattula	1	0	Vaasa	1	0
Honkajoki	1	0	Vantaa	1	0
Ilmajoki	1	0	Yhteensä	249	100

3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Hämeenkaan kävijät saapuivat alueelle useimmiten pienissä 2–5 hengen seurueissa (63 %) (taulukko 6). Isommalla porukalla käyneitä oli 15 %. Vastanneista 54:llä (21 %) oli seurueessaan alle 15-vuotiaita (taulukko 7). Näissä seurueissa oli keskimäärin 2,5 lasta, ja heidän ikänsä oli keskimäärin noin 10 vuotta. Liikuntaesteisiä oli yhdessä seurueessa.

Taulukko 6. Vastanneiden seuruetiedot.

Seurueen koko	Kpl	%
Yksin	55	22
2–5 hengen seurue	161	63
6 tai useamman hengen seurue	38	15
Yhteensä	254	100

Taulukko 7. Usean hengen seurueita kuvaavia tunnuslukuja Hämeenkaalla.

	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Seurueen koko yhteensä	199	4,6	4,76	2	2	3	4	38
Alle 15-vuotiaita	54	2,5	1,72	1	1	2	3	8
Liikuntaesteisiä	1	1,0		1	1	1	1	1
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	88	2003,2	4,04	1995	2000	2003	2006	2012

Yli 60 % vastaajista oli tullut Hämeenkaalle oman perheen kanssa (taulukko 8). Ystävien kanssa oli tullut vajaa viidennes ja työtovereiden kanssa 7 %. Muun seurueen maininneet olivat tulleet Hämeenkaalle urheiluleiriläisten, urheilu- tai harrastuskavereiden, MS-ystävien sekä tukihenkilötoiminnan henkilöiden kanssa.

Osa vastaajista oli saapunut alueelle oman perheen lisäksi esimerkiksi muiden sukulaisten seurassa. Järjestelmään voidaan tallentaa kuitenkin vain yksi vaihtoehto, joten heidät on tallennettu oman perheen kanssa käyneisiin.

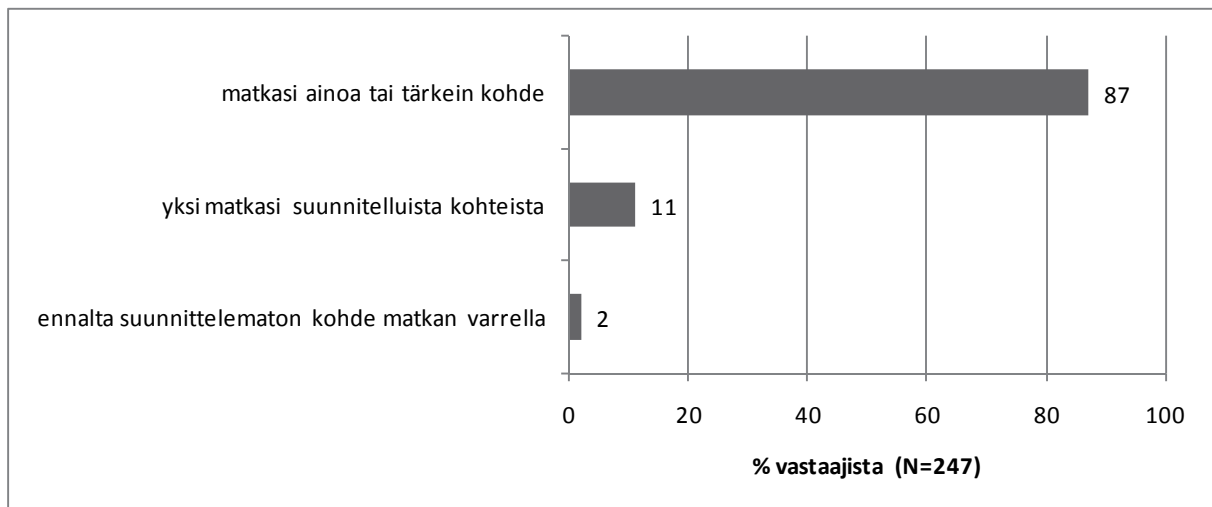
Taulukko 8. Seurueen koostumus.

Seurue	Kpl	%
Oman perheen jäsenet	118	62
Ystävät	34	18
Työtoverit	13	7
Muut sukulaiset	8	4
Kerho, yhdistys tms.	4	2
Ohjelmopalveluyrityksen asiakkaat	1	1
Jokin muu	11	6
Yhteensä	189	100

3.2 Käynti Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueella

3.2.1 Kohteen tärkeys

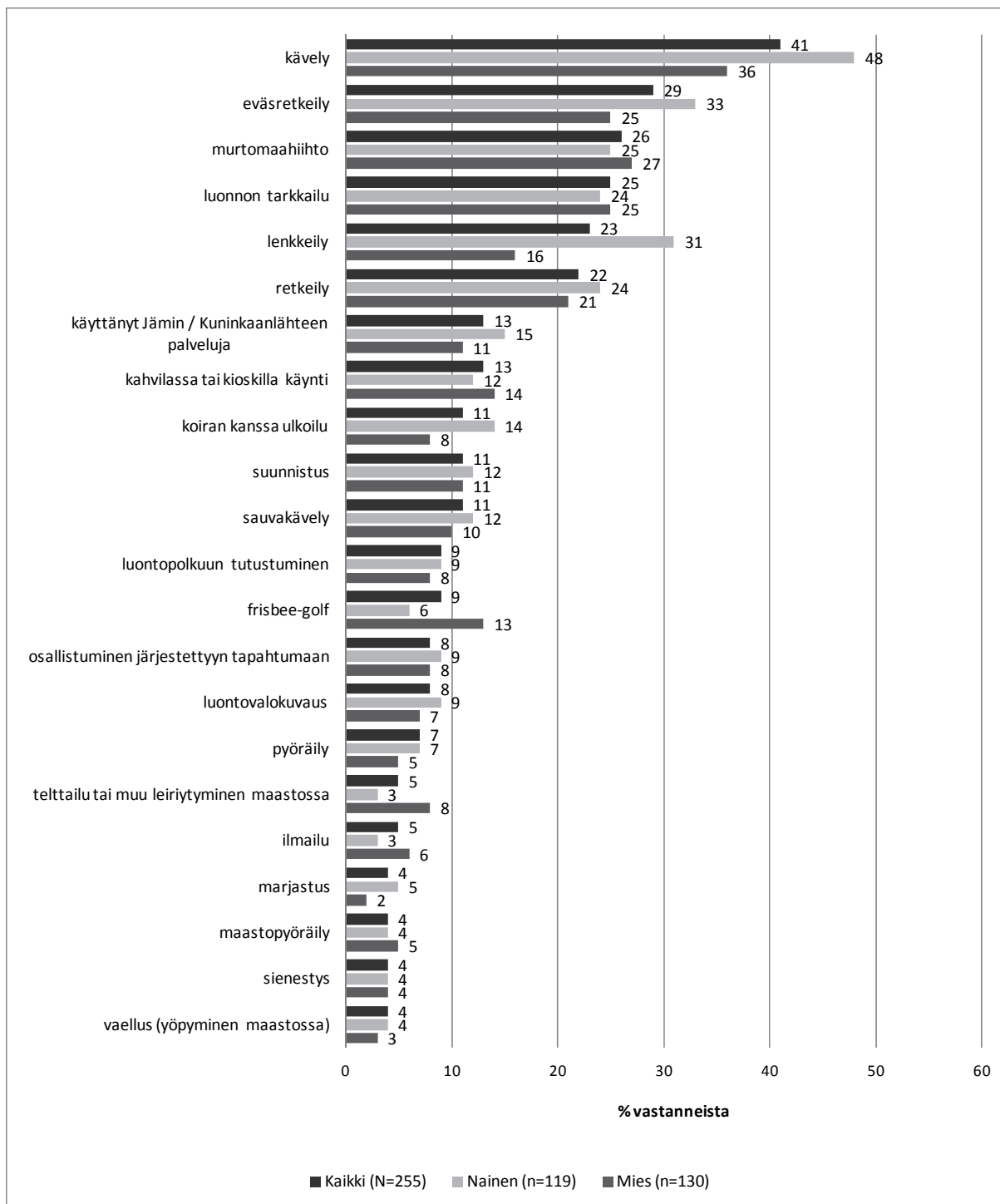
Valtaosalle vastaajista (87 %) Hämeenkanngas oli matkan pääkohde (kuva 6). Reilu kymmenes kävi Hämeenkaan lisäksi myös muualla. Jotkut olivat alueella sukuloimassa, muutamat kiersivät lähialueiden kansallispuistoissa: Seitsemisessä, Helvetinjärvellä ja Kauhanevalla–Pohjankaalla. Yksi vastaaja oli pyöräillyt Nokian ja Parkanon väliä jo kolmatta kertaa kuluneena kesänä ja piti Hämeenkanngasta välietappina. Kävijöiden ilmoittamat muut kohteet ja pääkohteet esitetään liitteessä 2.

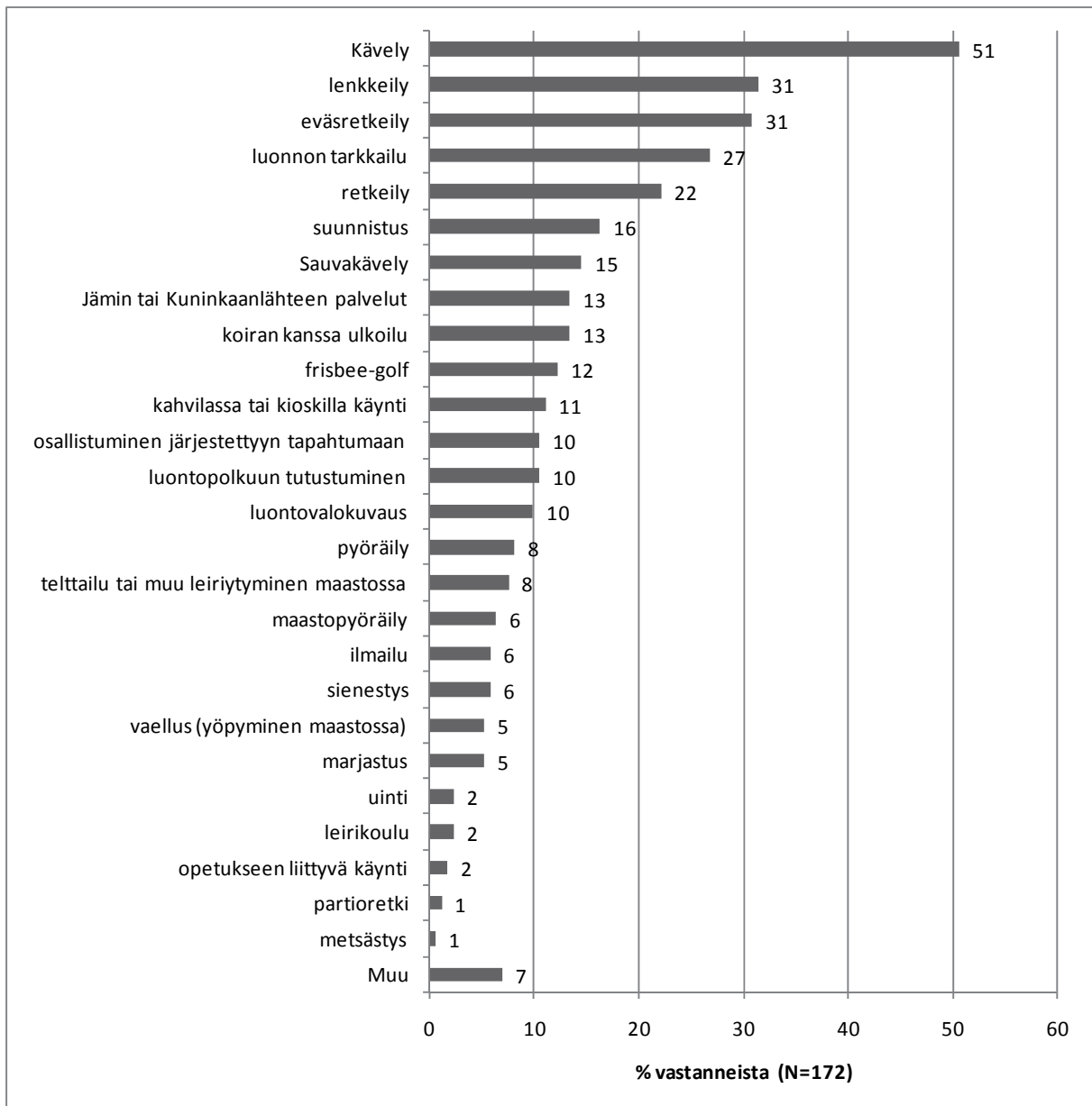
Kuva 6. Hämeenkaan tärkeys matkan kohteena.

3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

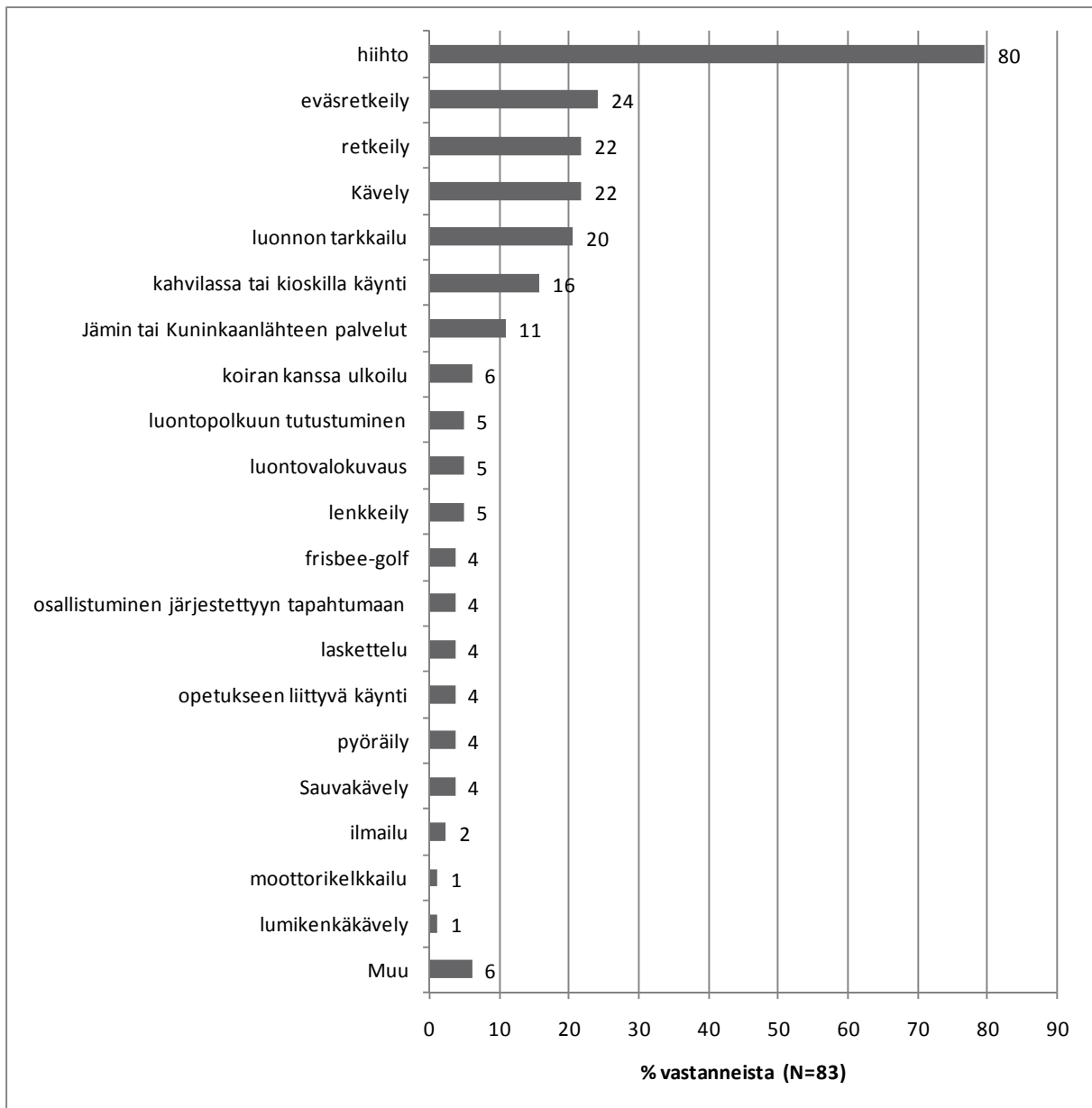
Hämeenkanngalla käyneet harrastivat useimmiten kävelyä (41 %), naiset vielä useammin kuin miehet (kuva 7). Myös eväsretkeily ja lenkkeily olivat enemmän naisten suosimia aktiviteetteja. Noin neljäsosa vastanneista harrasti maastohiihtoa ja luonnon tarkkailua (vrt. kuvat 8 ja 9). Miehiä lajeja olivat erityisesti frisbee-golf ja maastossa leirytyminen. Kesäaikaan vastanneista kävelyä harrasti yli puolet, talvella vastanneista jopa 80 % oli käynyt hiihtämässä. Kaikki aktiviteetit esitetään yhteenvetotaulukkona liitteessä 3.

Kuva 7. Erilaisten harrastusten suosio kyseisellä käynnillä Hämeenkaalla. 22 eniten mainintoja saanutta aktiviteettia. Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto.

Kuva 8. Erialaisten harrastusten suosio kyseisellä käynnillä Hämeenkanalla kesäaikaan. Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto.

Kuva 9. Erilaisten harrastusten suosio kyseisellä käynnillä Hämeenkanakaalla talvella. Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto.

Vastaajista 35 % harrasti yhdellä käynnillään vähintään neljää eri aktiviteettia (taulukko 9). Suurin osa kuitenkin keskittyi yhteen tai muutamaan aktiviteettiin yhden käynnin aikana. Vastaajien joukossa oli paljon paikallisia kuntoilijoita, jotka kävivät säännöllisesti esimerkiksi hiihtämässä, juoksemassa tai kävelemässä Hämeenkaan maastossa.

Vastaajat listasivat useita erilaisia harrastusmuotoja valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi (taulukko 10). Hiihtoa oli harrastettu monin tavoin: hiihtopotkesta rullarataan. Jotkut olivat olleet melomassa ja jatkaneet rantalentopallon parissa, toiset olivat etsineet geokätköjä.

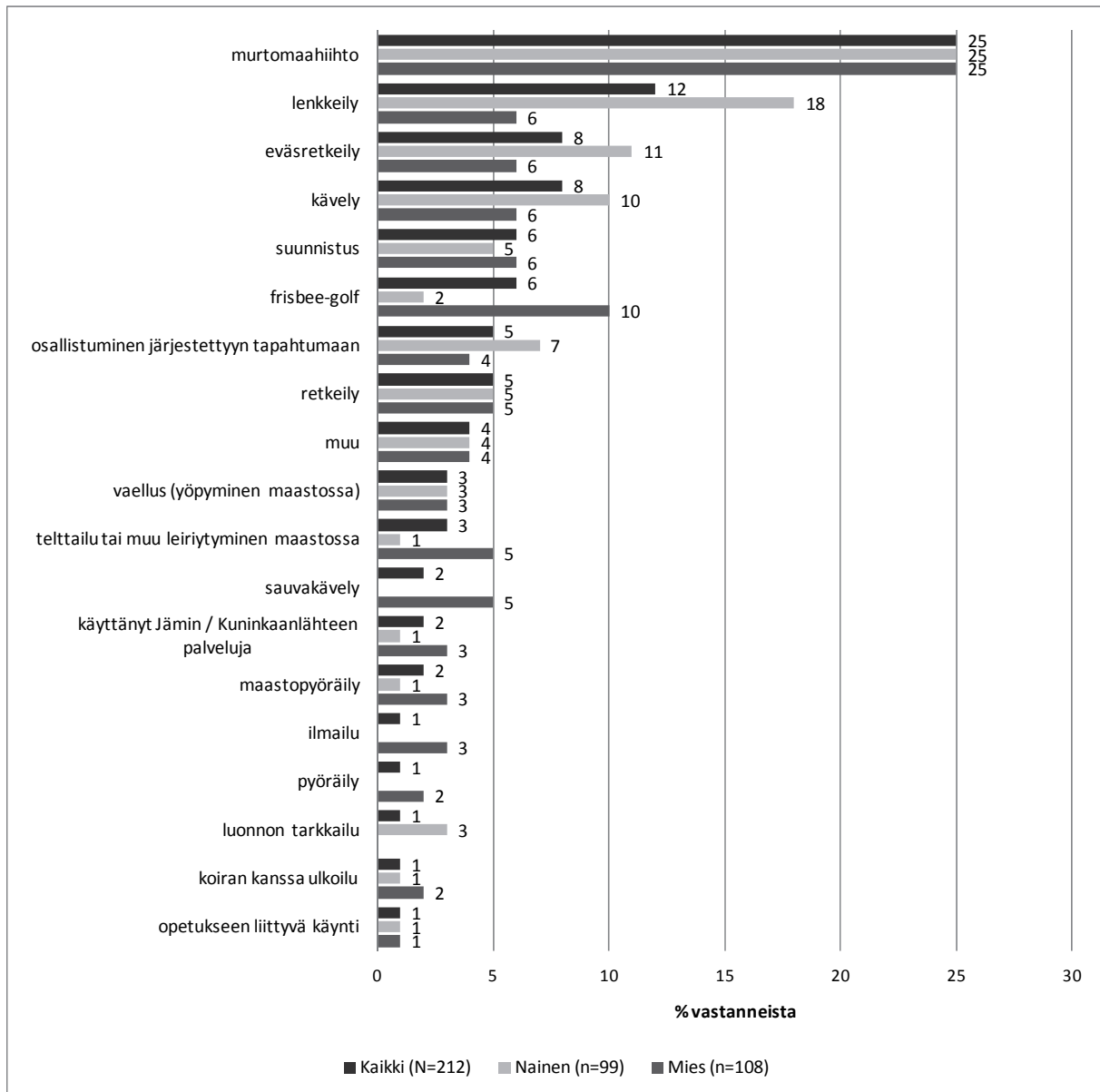
Taulukko 9. Harrastusten lukumäärä kyseisellä käynnillä Hämeenkaalla.

Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1–3	90	69	70	59	166	65
4–6	35	27	40	34	75	29
7–9	5	4	7	6	12	5
10 tai enemmän	0	0	2	2	2	1
Yhteensä	130	100	119	100	255	100

Taulukko 10. Vastanneiden muut harrastukset tällä käynnillä Hämeenkaalla.

Muu harrastus	Kpl
Canoeing, Beach Volleyball	2
Geokätköily	2
Rullahiihto	2
Hiihto	1
Jalkapallokentällä pelaaminen	1
Jussi/synttärät	1
Koiraharrastus	1
Kuntoilu/liikunta	1
Lumikahvila + saunominen	1
Palveluskoiran hakuharjoitus	1
Pulkkailu	1
Putkessa hiihto	1
Sauna	1
Tutustuminen	1
Yhteensä	17

Hämeenkangas on talvisin suosittu hiihtokohde, jonka laduille pääsee esimerkiksi suoraan Kankaanpäästä. Hiihto nimettiin kaikkein useimmin tärkeimmäksi aktiviteetiksi alueella (kuva 10). Jämijärven kunta ja Kankaanpään kaupunki pitävät latuja hyvässä kunnossa, ja niitä käytetään usein myös hiihtokilpailuissa. Lenkkeily on ollut varsinkin naisille tärkein aktiviteetti, monet miehet olivat tulleet ensisijaisesti frisbee-golfin takia.

Kuva 10. Vastanneiden tärkein harrastus kyseisellä käynnillä Hämeenkanjokilla.

3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen

Lähes puolet kävijätutkimukseen vastanneista oli vieraillut Jämikeskuksessa (ks. kuva 2). Matkailupalvelutarjonta keskittyy Jämikeskukseen, ja monet päiväkävijätkin ovat käyneet kahvilla tai ruokailemassa Jämikeskuksen palvelupisteissä. Kolmen suosituimman kohteen joukossa olivat myös Kuninkaanlähde, jossa oli käynyt 39 % kävijöistä, sekä Viidentienristeys (37 %), joka on monen kuntoilijan reitin alkupiste ja jossa sijaitsee frisbee-golfrata (taulukko 11). Myös Ruskalaavulla ja Niinikodalla oli käynyt reilu viidesosa kävijätutkimukseen osallistuneista. Edellä mainittujen kohteiden lähelle pääsee autolla.

Hiihtoputki ei sisälly Metsähallituksen palveluvarustukseen, mutta sen olivat monet maininneet käyntikohteena.

Taulukko 11. Käyntien alueellinen jakautuminen Hämeenkanalla. Kysymyksessä pystyi valitsemaan usean vaihtoehdon.

Käyntikohte	Kpl	%
Jämin alue: Jämikeskus	117	46
Jämin alue: Niinikoda	56	22
Jämin alue: Uhrilähde	35	14
Jämin alue: Koivistonvati	37	14
Jämin alue: Harjuluontopolku	39	15
Kuninkaanlähde	100	39
Viidentienristeys	95	37
Ruskalaavu	58	23
Jättikota	22	9
Hiihtoputki	10	4
Muu	15	6
Vastanneita yhteensä	257	

Muista käyntikohteista mainittiin useimmin Viherän laavu, joka sijaitsee Kuninkaanlähteeltä pari kilometriä pohjoiseen päin (taulukko 12, ks. kuva 2). Muutamia muita laavuja mainittiin myös.

Taulukko 12. Kävijöiden mainitsemat muut käyntikohteet Hämeenkanalla.

Käyntikohte	Kpl
Viherän laavu	5
10 km:n hiihtolatu	2
Ei suunnitelmaa	1
Frisbeegolf-radalla	1
Jämijärvi, Ikaalinen, Kankaanpää	1
Kuninkaanlähde–Jämi-hiihtolatu	1
Laskettelurinne	1
Leirikoululaavu	1
Matolaavu	1
Näkötorni	1
Sormelan laavu	1
Suolla	1
Yhteensä	17

3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus

Noin kolmasosa kävijätutkimukseen vastanneista yöpyi Hämeenkaan alueella (taulukko 13). Yli puolet (52 %) kävijöistä asuu Hämeenkaan lähikunnissa ja käy alueella muutaman tunnin päiväretkellä. Päiväkäynti kesti keskimäärin 3,1 tuntia ja tyypillisin päivävierailu oli kolmen tunnin mittainen. Pisimmillään päivävierailu oli kestänyt 12 tuntia.

Hämeenkaalla yöpyneistä oli miehiä 53 %, ja heidän vierailunsa kesti keskimäärin puoli vuorokautta pidempään kuin naisten (taulukko 13). Yöpyjät viipyivät alueella keskimäärin noin viisi vuorokautta. Keskiarvoa nostavat muutamat noin 1,5 kuukautta viiptyneet työmatkalaiset. Jos heitä ei oteta huomioon, keskimääräinen viipymä jää noin kolmeen vuorokauteen.

Taulukossa 14 esitetään muualta kuin lähikunnista (Jämijärvi, Kankaanpää, Ikaalinen) Hämeenkaalle saapuneiden vastaajien kokonaisviipymä. Heitä on yhteensä 48 % tutkimukseen osallistuneista. Heistä 72 % yöpyi Hämeenkaalla tai sen lähialueilla. Miehet yöpyivät hiukan useammin kuin naiset, ja heidän vierailunsa myös kesti keskimäärin vuorokauden pidempään. Pisimmillään miespuolinen henkilö on viipynyt 47 vuorokautta, nainen kaksi päivää vähemmän.

Taulukko 13. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto Hämeenkaan alueella.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (päiväkävijöillä h, yöpyjillä vrk)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	169	68	3,1	3	2	0	12
Miehet	84	50	3,1			1	12
Naiset	80	47	3,0			0	12
Yöpyjät	80	32	4,9	3	2	1	47
Miehet	42	53	5,2			1	47
Naiset	36	45	4,7			1	45
Yhteensä	249						

Taulukko 14. Matkailijoiden käynnin kesto Hämeenkaalla ja sen lähialueella. Taulukossa eivät ole mukana lähikuntien asukkaat.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (päiväkävijöillä h, yöpyjillä vrk)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	29	28	4,9	5	5	2	9
Miehet	12	41	5,0			2	9
Naiset	17	59	4,9			3	8
Yöpyjät	73	72	5,5	3	2	1	47
Miehet	37	51	6,0			1	47
Naiset	35	48	5,0			1	45
Yhteensä	102						

Hämeenkanalla on yövytty useimmin asuntoautossa tai -vaunussa, toiseksi useimmin joko hotellissa tai vuokramökissä (taulukko 15). Kodassa tai laavulla yöpyneitä oli vastaajajoukossa toistakymmentä henkilöä.

Hämeenkaan lähialueella yöpyneitä oli vastaajissa melko vähän. Suurin osa heistä oli yöpynyt sukulaisten, omien vanhempien tai lasten luona. Omassa mökissä oli viivytty pisimpään, reilu kahdeksan vuorokautta. Sukuloimassa oli myös viihdytty vajaan viikon. Muita yöpymispaikkoja Hämeenkaan ulkopuolella olivat metsä, laavu, huoneistohotelli ja leirintäalue.

Taulukko 15. Yöpyminen kesto (vrk) yöpymistavoittain Hämeenkanalla ja lähialueella (N = 89).

Yöpymistapa	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Hämeenkanalla (n = 72)								
Hotelli	18	10,2	16,37	2	2	3	6	47
Vuokramökki	18	4,7	3,06	1	3	4	7	14
Asuntoauto tai -vaunu	20	2,6	0,89	1	2	2	3	5
Oma majoite (laavu, telta tms.)	3	1,0	0,00	1	1	1	1	1
Kota tai laavu	13	2,0	1,15	1	1	2	2	5
Lähialueella (n = 17)								
Hotelli	1	2,0		2	2	2	2	2
Vuokramökki	2	4,5	2,12	3	3	6	6	6
Oma mökki	3	8,3	5,13	4	4	7	14	14
Asuntoauto tai -vaunu	1	1,0		1	1	1	1	1
Ystävät ja sukulaiset	6	5,7	5,16	2	3	4	5	16
Muu	4	4,5	2,38	2	2	6	6	7

Valtaosa (88 %) tutkimukseen osallistuneista oli käynyt alueella aiemmin, miehet naisia jonkin verran useammin (taulukko 16). Hämeenkanalla aiemmin vierailleet olivat käyneet alueella keskimäärin 32 kertaa viimeisten 12 kk:n aikana (taulukko 17). Keskiarvoa nostavat ahkerat paikalliset kuntoilijat. Puolet aiemmin käyneistä oli käynyt siellä korkeintaan kymmenen kertaa viimeisen vuoden aikana. Ahkerin oli käynyt Hämeenkanalla lähes päivittäin, 300 kertaa. Reilu viidesosa vastanneista oli vieraillut Hämeenkanalla vähintään 50 kertaa. Kaikkiaan 27 kävijää oli liikkunut alueella vähintään sata kertaa viimeisen vuoden sisällä, seitsemän heistä vähintään 200 kertaa.

Puolet kävijöistä on käynyt Hämeenkanalla ensimmäisen kerran yli 13 vuotta sitten, ennen vuotta 2000 (taulukko 18). Yksi vastaaja oli käynyt alueella jo 58 vuotta sitten 19-vuotiaana, mahdollisesti armeijan aikaan. Neljäsosalla ensimmäisestä käynnistä oli vierähtänyt vähintään 33 vuotta. Vastaajat ovat käyneet edellisen kerran Hämeenkanalla yleensä kuluneen vuoden sisällä, mutta yhdellä vastaajalla oli kulunut edellisestä käynnistä 11 vuotta.

Taulukko 16. Käynnin toistuvuus Hämeenkaalla.

Käynnin toistuvuus	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ensikertaa alueella	10	8	18	17	28	12
Käynyt aikaisemmin	112	92	91	83	207	88
Yhteensä	122		109		235	

Taulukko 17. Hämeenkaalla aiemmin vierailleiden käynnit viimeisten 12 kk:n aikana.

	n	Keski-Arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25%	Med	75%	Max
Käynnit viimeisten 12 kuukauden aikana	207	32,2	50,33	0	3	10	40	300

Taulukko 18. Hämeenkaalla aiemmin vierailleiden ensimmäisen ja viimeisimmän käynnin ajoittuminen.

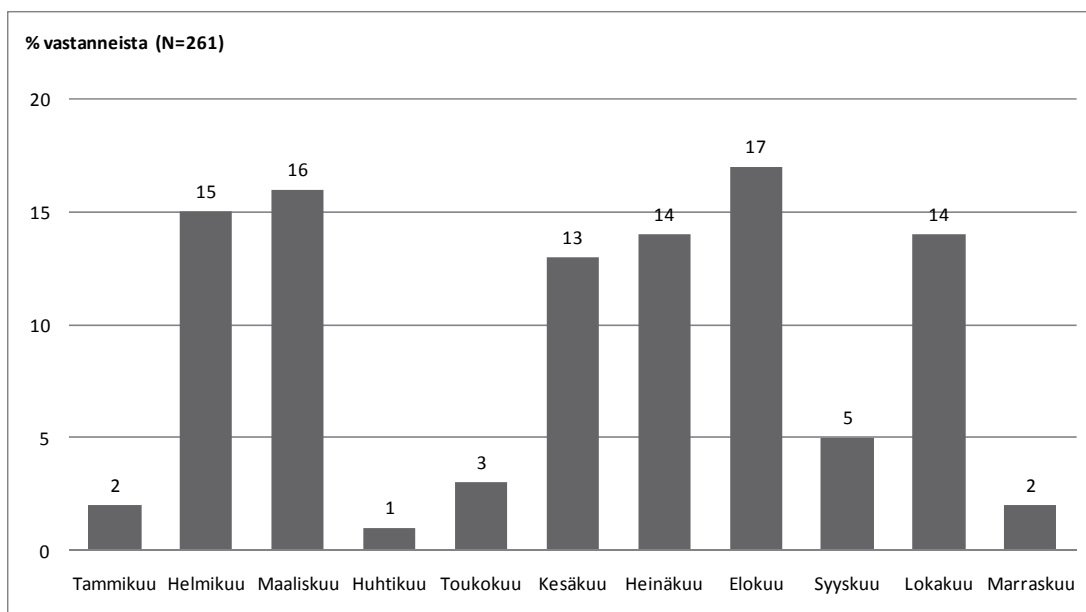
Ensimmäinen ja viimeisin käynti alueella	n	Keski-arvo	Keski-hajonta	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	167	1993,4	15,80	1954	1980	2000	2007	2013
vuotta sitten	167	19,3	15,85	0	5	13	32	58
Viimeksi käynyt								
vuonna	162	2012,2	1,23	2002	2012	2012	2013	2013
vuotta sitten	162	0,5	1,16	0	0	0	1	11

3.2.5 Saapuminen alueelle

Hämeenkaahan kävijätutkimuksen vastauksia kertyi erityisesti hiihtolomien aikaan ja kesäkuukausina (kuva 11). Vastausaktiivisuus oli runsasta myös lokakuussa Kankaanpään suunnistajien järjestämän Mini-rogaining-tapahtuman ansiosta. Monista muista tapahtumista poiketen tässä koko perheen suunnistustapahtumassa käytetään paljon myös maastossa olevia palvelurakenteita, syödään eväitä laavulla jne. Siten osallistujat osasivat myös hyvin arvioida käyttämiään reittejä ja palvelurakenteita.

Yleisin saapumispäivä ajoittuu lauantaihin, jolloin saapui reilu kolmasosa vastaajista (taulukko 19). Perjantaina ja maanantaina saapui 13 % vastaajista, tiistaina ja sunnuntaina 11 %.

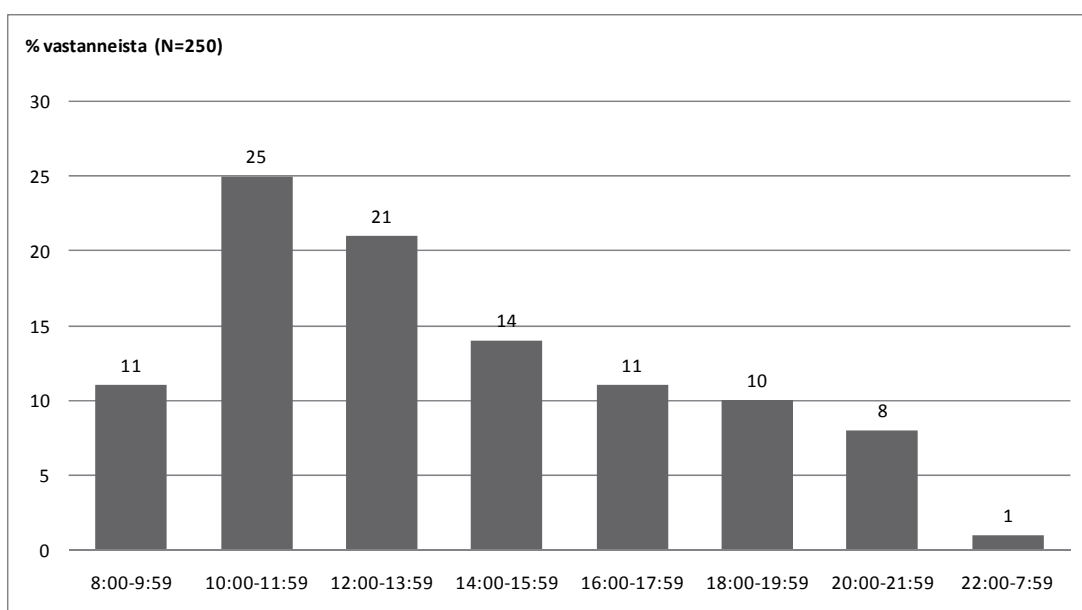
Neljäsosa vastaajista saapui alueelle aamupäivällä kello kymmenen ja kahdentoista välillä, 35 % iltapäivällä ennen neljää (kuva 12). Vastaajia oli tullut alueelle tasaisen laskevasti päivän mittaan.

Kuva 11. Vastanneiden saapuminen Hämeenkaalle kuukausittain.

Taulukko 19. Hämeenkaalle saapuminen ja kyselyyn vastaaminen viikonpäivittäin.

Viikonpäivä	Saapunut		Vastannut	
	kpl	%	kpl	%
Maanantai	33	13	34	13
Tiistai	29	11	29	11
Keskiviikko	21	8	21	8
Torstai	24	9	23	9
Perjantai	35	13	36	14
Lauantai	90	34	92	35
Sunnuntai	29	11	27	10
Yhteensä	261	100	262	100

Kuva 12. Hämeenkaalle saapuminen vuorokaudenajan mukaan.

Valtaosa (87 %) kävijöistä saapui Hämeenkaalle henkilöautolla tai matkailuautolla (taulukko 20). Hämeenkaalle ei ole julkista liikennettä, mutta reiteille pääsee lähikunnista reittejä pitkin kesällä jalan ja pyörällä, talviaikaan hiihtäen. Kävelen olikin tullut kahdeksan henkilöä, hiihtäen seitsemän henkilöä (tieto sisältyy Jokin muu -kohtaan). Yksi oli maininnut tullessaan ensin kelkalla, sitten kävelen, ja yksi kertoi tullessaan lautalla tarkoittaen ehkä matkustamistaan Suomeen, sillä vastaus oli englanninkielinen. Taulukossa 21 on esitetty kaikki kulkuneuvot, joita kävijät olivat käyttäneet matkalla kotoaan Hämeenkaalle.

Taulukko 20. Vastanneiden viimeisin kulkuneuvo heidän matkallaan Hämeenkaalle.

Viimeisin kulkuneuvo	Kpl	%
Henkilöauto	201	79
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	21	8
Polkupyörä	17	7
Linja-auto	1	0
Moottoripyörä	1	0
Jokin muu	13	5
Yhteensä	254	100

Taulukko 21. Kaikki kulkuneuvot, joita vastanneet käyttivät matkallaan kotoaan Hämeenkaalle. Matkaan on voitu käyttää useampaa kulkuneuvoa.

Kulkuneuvo	Kpl	%
Henkilöauto	205	81
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	21	8
Polkupyörä	20	8
Linja-auto	4	2
Juna	2	1
Moottoripyörä	2	1
Jokin muu	17	7
Vastanneita yhteensä	254	

3.2.6 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset

Kävijätutkimukseen vastanneiden rahankäyttöä mitattiin kyseisellä käynnillä Hämeenkaalla ja sen lähialueella sekä laskettiin myös kuluttamisen paikallistaloudelliset vaikutukset. Paikallistaloudellisten vaikutusten laskenta perustuu vuoden 2012 käyntimäärään, joka oli noin 57 500 kävijää. Arvioinnissa käytettyjä käsitteitä on avattu taulukossa 22.

Vastaajat arvioivat kuluttaneensa Hämeenkaalla käynnillään keskimäärin 35 euroa (taulukko 23). Hämeenkaalla tai sen lähialueilla yöpyneet arvioivat kuluttaneensa keskimäärin 94 euroa ja päiväkävijät 4 euroa. Ulkomaisia matkailijoita oli alle 10 henkilöä, joten heidän rahankäyttöään ei arvioida.

Taulukko 22. Paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin liittyviä käsitteitä ja niiden määritelmiä.

Käsite	Määritelmä
Kokonaistulovaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset tulovaikutukset.
Kokonaistyöllisyysvaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset henkilötövuodet.
Kotimaiset matkailijat	Kohteen lähialueen ulkopuolelta Suomesta tulevat kävijät.
Paikalliset kävijät	Lähialueella asuvat kävijät.
Majoittujat	Kohteessa tai sen lähialueella vähintään yhden yön majoittuneet kävijät.
Päiväkävijät	Kävijät, jotka eivät ole yöpyneet kohteessa tai sen lähialueella.
Välittömät vaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä aiheutuvat välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueen yrityksissä.
Välilliset vaikutukset	Välittömät vaikutukset kertautuvat välillisiksi vaikutuksiksi, kun välitöntä tuloa saavat yritykset ostavat muilta lähialueen yrityksiltä tuotteita ja palveluita sekä maksavat tuloa työntekijöille, jotka käyttävät tulonsa tuotteiden ja palvelujen ostoon lähialueella. Osa välillisistä vaikutuksista vuotaa alueen ulkopuolelle.

Taulukko 23. Kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö (sis. ALV) käyntikertaa kohden matkailijaryhmittäin Hämeenkaalla ja sen lähialueella.

	Kaikki	Majoittujat	Päiväkävijät
Kaikki kävijät	N = 224	n = 77	n = 140
Keskimääräinen kulutus (€)	35	94	4
Kotimaiset matkailijat	n = 97	n = 64	n = 33
Keskimääräinen kulutus (€)	35	47	11
Ulkomaiset matkailijat	n = 4	n = 3	n = 1
Keskimääräinen kulutus (€)	–	–	–
Lähialueen asukkaat	n = 120	n = 10	n = 104
Keskimääräinen kulutus (€)	4	34	1

Hämeenkaan kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat vuoden 2012 käyntimäärällä laskettuina noin 2,7 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutukset noin 34 henkilötyövuotta (taulukko 24, vrt. Metsähallitus 2013b). Nämä luvut kuvaavat kävijöiden rahankäytöstä alueelle muodostuvia välillisiä ja välittömiä rahavirtoja sekä niihin kytkeytyviä työllisyysvaikutuksia.

Hämeenkaan kävijät käyttivät eniten rahaa majoituspalveluihin (taulukko 24). Niiden tulovaikutus on myös selvästi suurin. Jämällä on runsaasti korkeatasoista majoitustarjontaa. Toiseksi eniten, mutta vain noin viidesosa majoitukseen verrattuna, rahaa kului kahvila- ja ravintolapalveluihin, kolmanneksi eniten ruoka- ja vähittäiskauppaostoksiin.

Ohjelmapalveluihin kulutettiin Hämeenkaalla palvelu- ja tapahtumatarjonnasta huolimatta suhteellisen vähän rahaa, ja alan työllisyysvaikutuksetkin olivat vain yhden henkilötyövuoden verran. Myös huoltamo-ostosten osuus Hämeenkaan kävijöiden tulovaikutuksista oli pieni. Muiden menojen osuus on kansallispuistoihin verrattuna suurempi, mikä selittyy ainakin osaksi harrastettavien lajien kirjolla ja niihin tarvittavien välineiden vuokrauksella.

Majoittujien rahankäytöstä syntyvät tulovaikutukset alueella ovat noin 18-kertaiset päiväkävijöihin verrattuna (taulukko 25). Ohjelmapalveluja päiväkävijät kuitenkin käyttävät majoittujia enemmän. Hämeenkaalla on suosittu urheilukilpailujen ja muiden massatapahtumien järjestämispaikka, ja valtaosa osallistujista käy tapahtumissa päiväseltään. Ohjelmapalvelujen tuloista suuri osa on pääsylippituloja.

Taulukko 24. Hämeenkaan kävijöiden rahankäyttö ja paikallistaloudelliset vaikutukset menolajeittain Hämeenkaalla ja sen lähialueella (N = 224) vuonna 2012.

Menolaji	Keskimääräinen rahankäyttö (€, sis. ALV)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	% tulovaikutuksista	Työllisyysvaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	1,86	6 618	0	0
Paikallisliikenne ²	0,24	12 395	1	0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	5,20	86 244	6	1
Kahvila ja ravintola	4,37	219 609	14	4
Majoittuminen	20,39	1 071 042	70	19
Ohjelmapalvelut ³	1,40	73 556	5	1
Muut menot ⁴	1,25	55 402	4	1
Välittömät vaikutukset yhteensä		1 524 867	100	27
Välilliset vaikutukset		1 189 466		7
Kokonaisvaikutukset		2 714 334		34

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen, kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

Taulukko 25. Päiväkävijöiden ja majoittujien paikallistaloudelliset vaikutukset Hämeenkaalla ja lähialueella vuonna 2012.

Menolaji	Päiväkävijät n = 140		Majoittujat n = 77		Yhteensä N = 217	
	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyysvaikutus (htv)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyysvaikutus (htv)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyysvaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	1 340	0,0	5 492	0,1	6 832	0,1
Paikallisliikenne ²	0	0,0	12 795	0,1	12 795	0,1
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	7 307	0,1	81 414	1,3	88 721	1,4
Kahvila ja ravintola	26 687	0,5	200 006	3,6	226 693	4,1
Majoittuminen	2 783	0,1	1 102 809	19,9	1 105 592	20,0
Ohjelmapalvelut ³	47 922	0,5	28 007	0,3	75 929	0,8
Muut menot ⁴	512	0,0	56 677	0,9	57 189	0,9
Välittömät vaikutukset yhteensä	86 551	1	1 487 200	26	1 573 751	27
Välilliset vaikutukset	57 579	0	1 170 052	7	1 227 632	7
Kokonaisvaikutukset⁵	144 131	2	2 657 252	33	2 801 383	35

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen, kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Suurin osa Hämeenkaan tulo- ja työllisyysvaikutuksista kertyi niiden kävijöiden kulutuksesta, joille Hämeenkaalla oli matkan ainoa tai tärkein kohde (taulukko 26). Toisaalta Hämeenkaalla oli suurimmalle osalle kävijöistä matkan pääkohde.

Lähes 90 % Hämeenkaan tuloista syntyi lähialueen ulkopuolelta saapuvien matkailijoiden kulutuksesta (taulukko 27). Rahaa käytettiin eniten majoitukseen ja ravitsemispalveluihin. Ulkomaisten matkailijoiden tulovaikutuksia ei ilmoiteta vastausten vähyydestä johtuen.

Taulukko 26. Hämeenkaan kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset kohteen tärkeyden mukaan vuonna 2012. Ennalta suunnittele mattomasti alueella käyneiden paikallistaloudellisia vaikutuksia ei ilmoiteta havaintojen vähyden vuoksi (<10).

Menolaji	Tärkein kohde n = 194		Yksi monista kohteista n = 21		Yhteensä N = 219	
	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	5 961	0,1	808	0,0	6 769	0,1
Paikallisliikenne ²	12 679	0,1	0	0,0	12 679	0,1
Ruoka- ja muut vähittäis- kauppaostokset	70 393	1,1	17 518	0,3	87 911	1,4
Kahvila ja ravintola	207 389	3,7	15 515	0,3	222 904	4,0
Majoittuminen	1 070 504	19,4	24 991	0,5	1 095 495	19,8
Ohjelmalvelut ³	70 079	0,7	5 156	0,1	75 235	0,8
Muut menot ⁴	51 086	0,8	5 580	0,1	56 667	0,9
Välittömät vaikutukset yhteensä	1 488 091	26	69 568	1	1 557 659	27
Välilliset vaikutukset	1 162 851	7	52 194	0	1 215 045	7
Kokonaisvaikutukset⁵	2 650 942	33	121 762	1	2 772 704	35

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen, kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmentteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 27. Hämeenkaan kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset matkailijaryhmittäin vuonna 2012. Ulkomaisten matkailijoiden paikallistaloudellisia vaikutuksia ei ilmoiteta havaintojen vähyden vuoksi (<10).

Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 97		Lähialueen asukkaat n = 120		Yhteensä N = 221	
	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	5 920	0,1	788	0,0	6 708	0,1
Paikallisliikenne ²	12 564	0,1	0	0,0	12 564	0,1
Ruoka- ja muut vähittäis- kauppaostokset	64 359	1,0	7 760	0,1	72 120	1,2
Kahvila ja ravintola	102 362	1,9	17 987	0,3	120 349	2,2
Majoittuminen	331 993	6,0	46 579	0,8	378 572	6,8
Ohjelmalvelut ³	46 749	0,5	9 981	0,1	56 731	0,6
Muut menot ⁴	14 830	0,2	1 106	0,0	15 936	0,3
Välittömät vaikutukset yhteensä	578 778	10	84 202	1	662 980	11
Välilliset vaikutukset	440 985	3	64 066	0	505 051	3
Kokonaisvaikutukset⁵	1 019 763	13	148 268	2	1 168 030	14

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen, kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

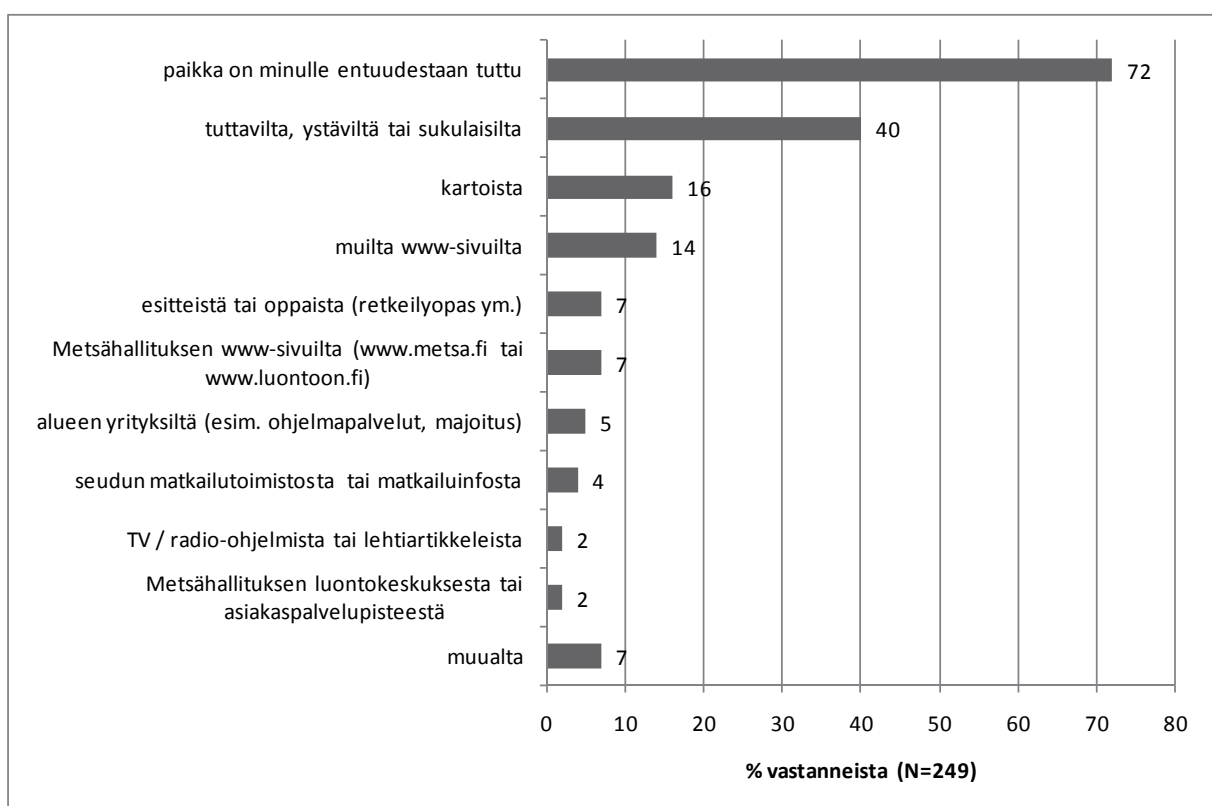
⁴ Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmentteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

3.2.7 Tietolähde

Hämeen kangas oli suurimmalle osalle kävijöistä entuudestaan tuttu, ja aluetta koskevat tiedot perustuivat aiempiin kokemuksiin (kuva 13). Sukulaisten ja tuttujen kautta alueesta oli kuullut 40 % vastanneista. Hämeen kankaan ja Metsähallituksen verkkosivut toimivat varsin harvoin kävijöiden tietolähteenä. Hämeen kankaan Luontoon.fi-sivut sijaitsevat Muut alueet -otsikon alla, eikä niitä välttämättä osata sieltä etsiä. Toisaalta Hämeen kangasta esitellään myös alueen yritysten ja kuntien kotisivuilla laajasti, ja palveluja etsitään enemmän niiden kautta.

Hämeen kangas on Niinisalossa varusmiespalvelua suorittaneille tuttu paikka, ja muutamat vastaajat tunsivat alueen juuri sitä kautta (taulukko 28). Alueesta oli saatu tietoa myös erilaisten harrastuspiirien tiedotusvälineiden, lehtien ja verkkosivujen, kautta.

Kuva 13. Vastanneiden tietolähteet.

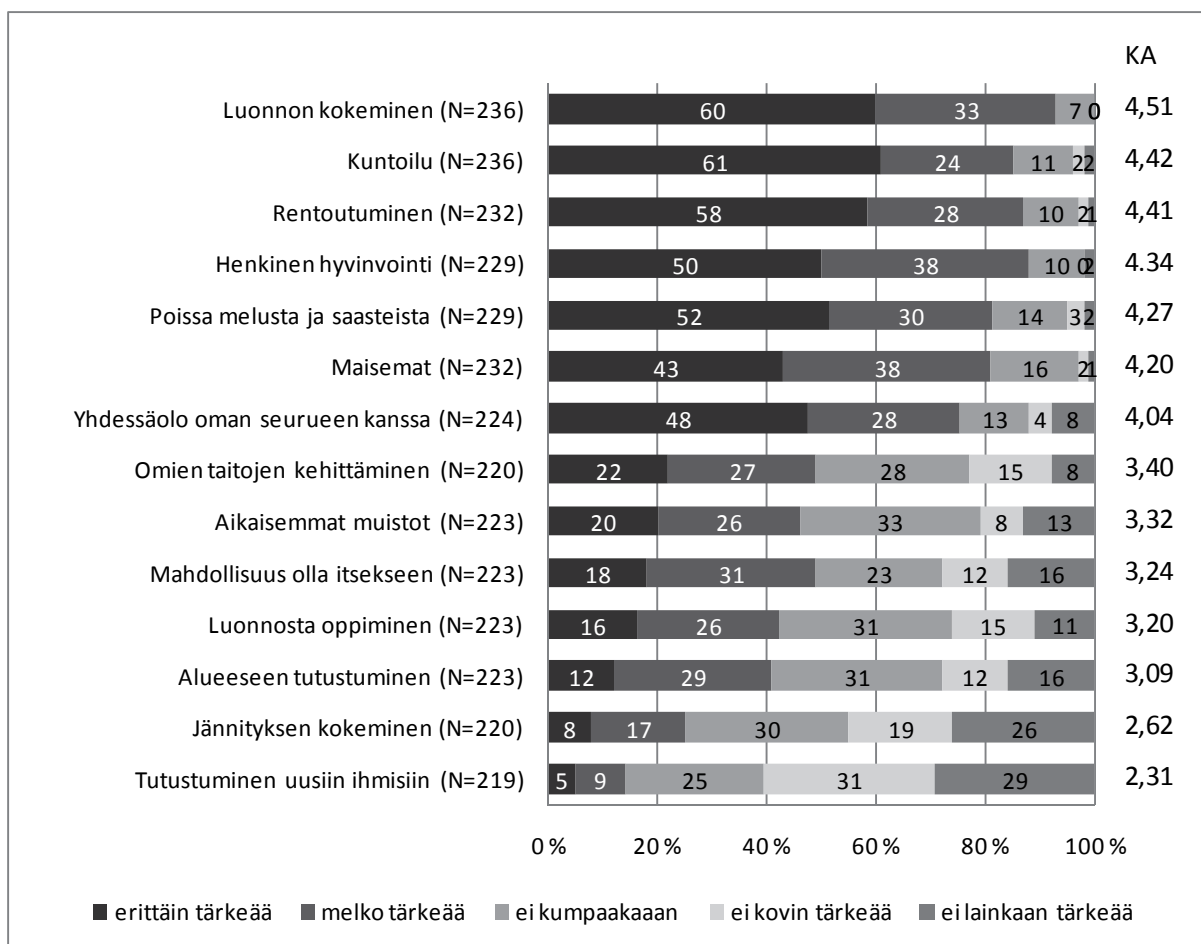
Taulukko 28. Vastanneiden muut tietolähteet.

Tietolähde	Kpl
Armeija-aika	4
Työpaikka/töissä alueella	2
Airport Manager	1
Caravan-lehti	1
Jämi 147	1
Kansun sivut	1
Lähdin vain kävelemään	1
Olen kotoisin naapurikunnasta	1
Opasteista	1
Ruskaretkiltä	1
Site survey Zeppelin	1
Urheiluseurat	1
www.geocaching.com	1
Yhteensä	17

3.3 Kävijättyytyväisyys

3.3.1 Käynnin tarkoitus

Kävijät pitivät Hämeenkaalla vierailun tärkeimpinä syinä luonnon kokemista, kuntoilua ja rentoutumista (kuva 14). Myös henkinen hyvinvointi ja poissa melusta ja saasteista oleminen olivat erittäin tärkeitä virkistysmotiiveja vähintään puolelle vastaajista. Vähiten merkittäviä tekijöitä olivat tutustuminen uusiin ihmisiin, jännityksen kokeminen ja alueeseen tutustuminen. Suurin osahan tunsi alueen jo entuudestaan ja saattoi keskittyä esimerkiksi hiihtoretkestä nauttimiseen.

Kuva 14. Vastanneiden syyt Hämeenkanakaalla vierailuun.

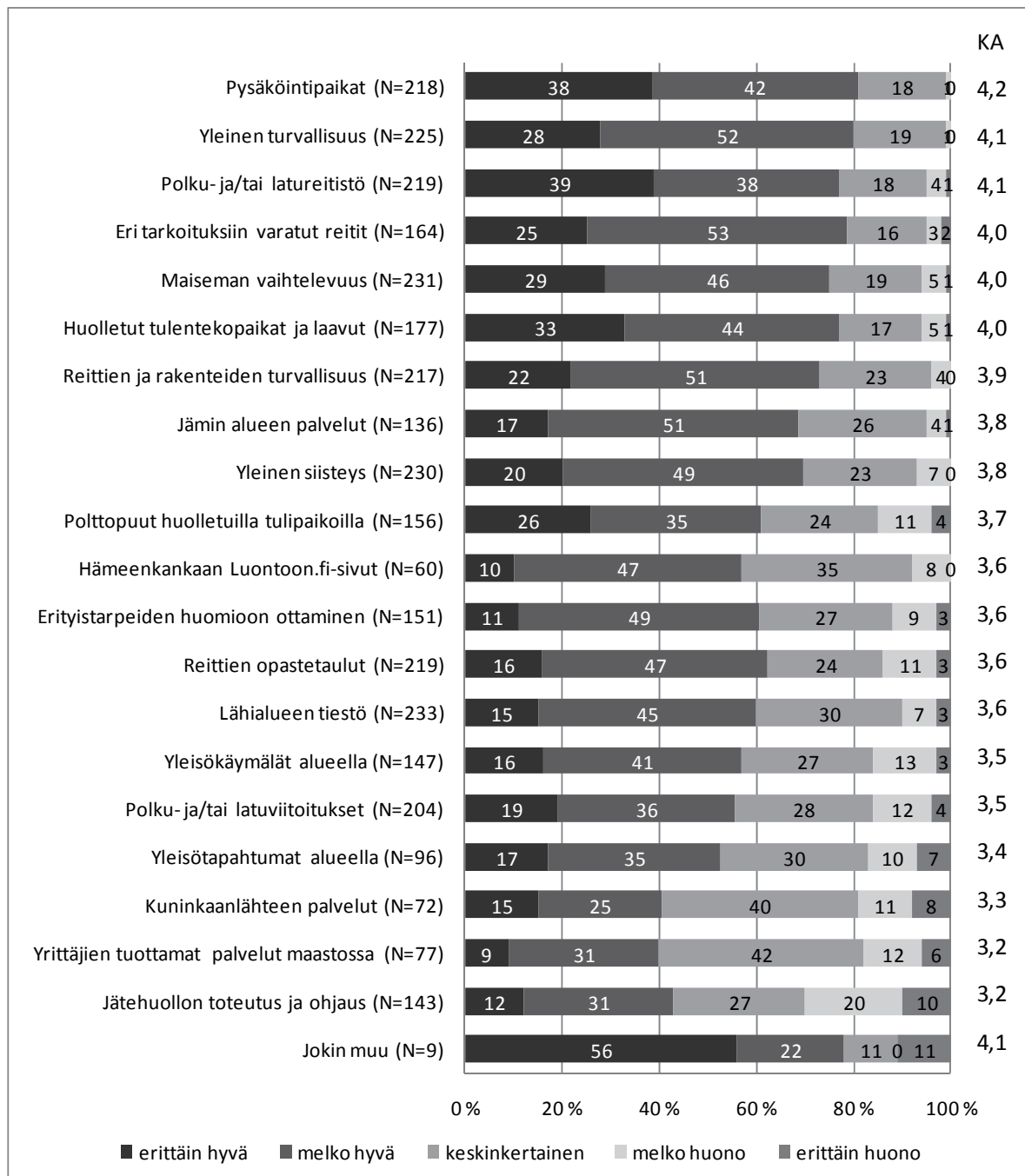
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

Käytetyimpiä palveluja ja rakenteita Hämeenkanakaalla olivat tiestön (95 %) ja pysäköintipaikkojen (89 %) lisäksi reitistöt (89 %) ja reittien opastetaulut (89 % vastanneista) (liite 4). Vähiten käyttöä oli ollut Hämeenkanakaan Luontoon.fi-sivuilla (24 %), Kuninkaanlähteen palveluilla (29 %) ja yrittäjien tuottamilla palveluilla (31 %).

Tyytyväisimpiä vastaajat olivat pysäköintipaikkoihin: niiden laadun arvioitiin olevan keskimäärin 4,2 asteikolla 1–5, jossa 5 tarkoittaa erittäin hyvää ja 1 erittäin huonoa (kuva 15). Vastanneista 80 % piti sekä pysäköintipaikkoja että yleistä turvallisuutta vähintään melko hyvinä. Polku- ja latureistit saivat eniten erittäin hyviä arvioita. Eri tarkoituksiin varattuja reittejä sekä huollettuja tulentekopaikkoja pidettiin hyvinä. Kaikkiaan palvelujen laatuun on oltu kohtuullisen tyytyväisiä, sillä keskiarvotulokset olivat 3,2:n ja 4,2:n välillä. Jätehuollon toteutus ja ohjaus saivat kaikkein huonoimmat arviot.

Hämeenkanakaalla on esiintynyt häiriökäyttäytymistä. Monien taukopaikkojen läheisyyteen pääsee moottoriajoneuvoilla, ja niille mennään usein porukalla juhlimaan. Jälkeen on saattanut jäädä rikkoutuja pulloja, puoliksi syötyjä eväitä ja käärepapereita. Rakenteita on joskus myös rikottu ja poltettu. On todettu, että usein muun kuin luonnon vuoksi tehdyt retket jättävät jälkiä, kun kävijät eivät miellä itseään roskatonta retkeilyä noudattaviksi luontomatkailijoiksi. Häiriökäyttäytymisen valvonta- ja torjuntamenetelmiä mietitään sekä Metsähallituksessa että matkailuyritysten kanssa yhdessä.

Yrittäjien maastossa tuottamia palveluja pidettiin melko keskinkertaisina. Joku toivoi opastettuihin retkiin enemmän tarjontaa. Alueella on runsaasti erilaisia matkailu- ja ohjelmapalveluja, joten voidaan kysyä, osataanko niitä pyytää tai ovatko ne käytettävissä silloin, kun potentiaalisia asiakkaita on liikkeellä. Yleisötapahtumia piti 47 % vastanneista korkeintaan keskinkertaisina. Tulos hiukan yllättää, koska Hämeen kangas on monien suurtenkin tapahtumien keskuspaikka.

Kuva 15. Vastanneiden mielipiteet Hämeen kankaalla käyttämiensä palveluiden laadusta.

Jokin muu -kohdassa mainitut palvelut ja rakenteet:

- Camping
- Hiihto
- Hiihtoladut (4 kpl)
- Kuninkaanlähteen opastus riittämätön
- Maisemanhoito: maisemalatu ei ole nimensä veroinen
- Turmelemisen pitää loppua.

Hämeenkaan palvelujen ja rakenteiden määrään oltiin yleisesti melko tyytyväisiä (taulukko 29). Lähes neljäsosa oli jopa erittäin tyytyväisiä.

Hämeenkaan palveluvarustus ja rakenteet olivat vastaajien mielestä hyvin mitoitettuja (taulukko 30). Pysäköintipaikkojen ja tiestön määrät olivat parhaiten tasapainossa. Polkuja ja reittejä oli monen mielestä liikaa, ja siihen liittyen taas viitoitukset ja opastetaulut koettiin usein liian vähäisinä. Yli 40 % kaipasi Kuninkaanlähteelle lisää palveluja, ja reilu neljäsosa piti jätehuollon toteutusta ja ohjausta alimitoitettuna.

Taulukko 29. Vastanneiden tyytyväisyys Hämeenkaan palveluiden määrään kokonaisuudessaan. Arviointi: 1 = erittäin tyytymätön, ... 5 = erittäin tyytyväinen.

	Arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo
	N	%	Erittäin tyytymätön	Melko tyytymätön	Ei kumpikaan	Melko tyytyväinen	Erittäin tyytyväinen	
Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan	240	92	0	1	13	63	24	4,1

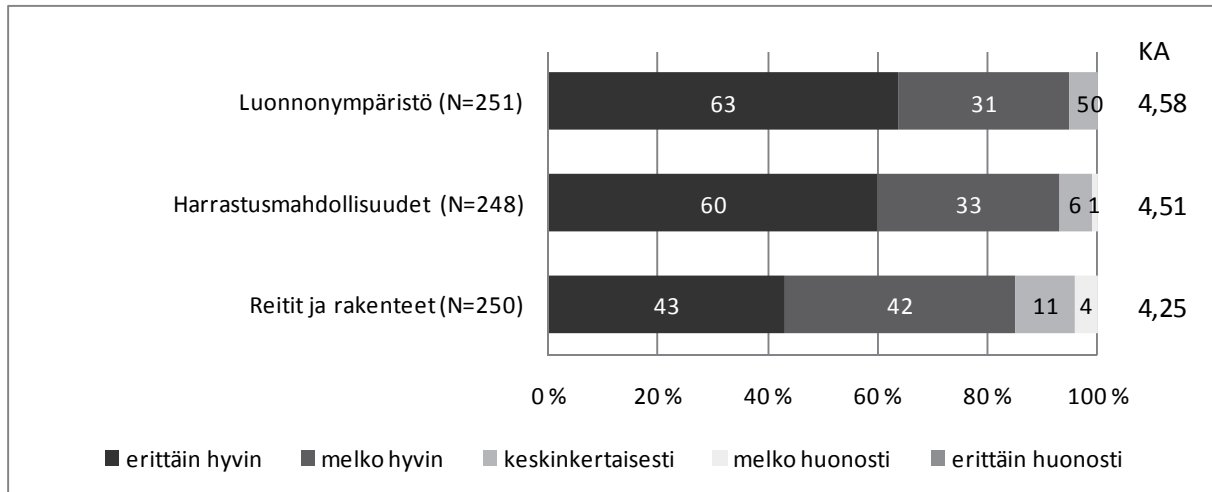
Taulukko 30. Mielipiteet Hämeenkaan palveluiden määrästä. Arviointi: 1 = liian pieni, 2 = sopiva, 3 = liian suuri.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %			Keski-arvo	Keskihajonta	En osaa sanoa	
	n	%	Liian pieni	Sopiva	Liian suuri			n	%
Pysäköintipaikat	189	87	4	92	4	2,00	0,29	24	11
Lähialueen tiestö	179	82	6	89	6	2,00	0,34	28	13
Reittien opastetaulut	183	84	24	71	5	1,81	0,50	20	9
Polku- ja/tai latureitistö	179	82	9	76	15	2,06	0,49	24	11
Polku- ja/tai latuviitoitukset	175	81	30	63	7	1,77	0,56	26	12
Huolletut tulentekopaikat ja laavut	163	75	10	85	6	1,96	0,39	36	17
Polttopuut huolletuilla tulipaikoilla	136	63	24	70	7	1,83	0,52	61	28
Yleisökäymälät alueella	143	66	27	71	2	1,75	0,48	56	26
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	122	56	32	58	10	1,78	0,61	76	35
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	120	55	14	80	6	1,92	0,44	75	35
Yrittäjien tuottamat palvelut maastossa (ohjelmapalvelut jne.)	77	35	18	78	4	1,86	0,45	110	51
Yleisötapahtumat alueella	100	46	20	76	4	1,84	0,47	84	39
Eri tarkoituksiin varatut reitit	134	62	8	89	3	1,95	0,33	49	23
Jämin alueen palvelut	130	60	12	85	3	1,91	0,38	56	26
Kuninkaanlähteen palvelut	81	37	36	63	1	1,65	0,50	104	48
Jokin muu	7	3	14	71	14	2,00	0,58	0	0
Vastanneita yhteensä	217								

3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Kävijöiden ennako-odotukset Hämeenkankaan luonnonympäristöstä, harrastusmahdollisuuksista ja reiteistä sekä rakenteista täyttyivät hyvin (kuva 16). Kävijät arvioivat odotuksia asteikolla yhdestä viiteen (1 = toteutui erittäin huonosti, ... 5 = toteutui erittäin hyvin).

Parhaiten odotukset täytti luonnonympäristö, joka vastasi odotuksia vähintään melko hyvin 94 %:lla vastaajista. Kokemukset vastasivat odotuksia hyvin myös harrastusmahdollisuuksien (93 %) sekä reittien ja rakenteiden osalta (85 %).

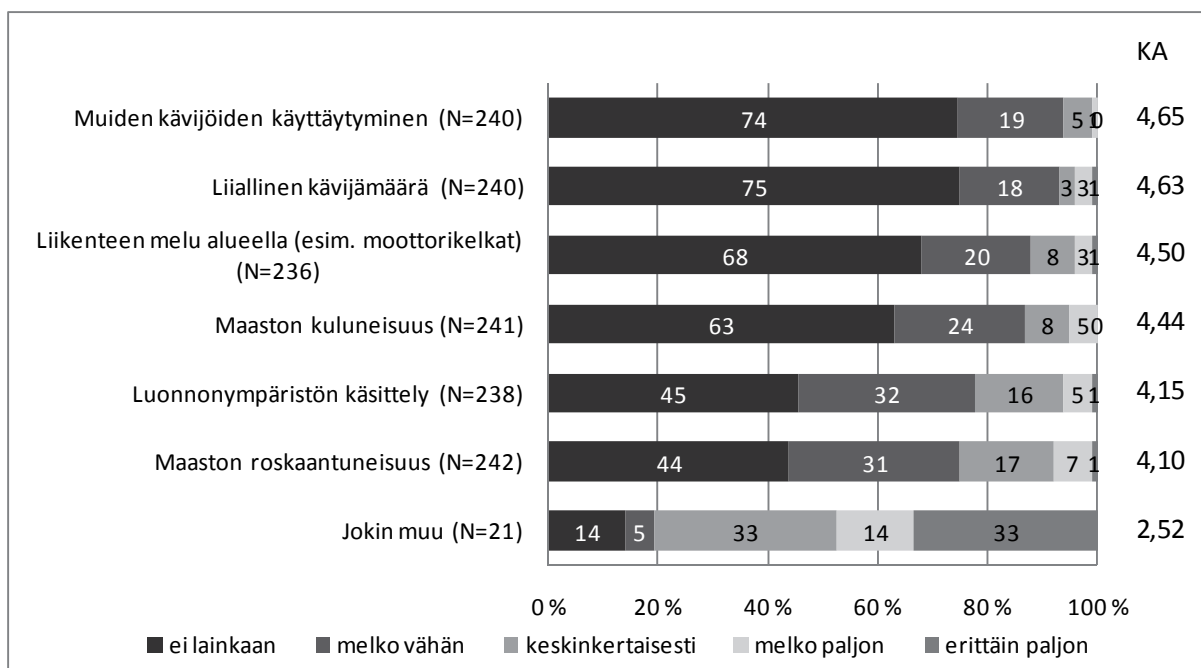

Kuva 16. Kävijöiden ennako-odotusten täyttyminen Hämeenkancaalla jakaumina ja keskiarvoina. Arviointi: 1 = erittäin huonosti, ... 5 = erittäin hyvin.

3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät

Hämeenkancaalla on kävijöiden mielestä hiukan retkeilykokemusta häiritseviä tekijöitä (kuva 17). Eri asioita arvioitiin valmiin listauksen avulla asteikolla yhdestä viiteen (1 = häiritsti erittäin paljon, ... 5 = ei häirinnyt lainkaan). Maaston roskaantuneisuus oli häirinnyt 25 %:a vastanneista jossain määrin (so. keskinkertaisesti tai enemmän), luonnonympäristön käsittely 22 %:a ja maaston kuluneisuus 13 %:a.

Noin 9 % vastaajista nimesi erikseen asioita, jotka olivat heitä häirinneet (taulukko 31). Hevosten jättämät kuopat reiteillä ja myrskyissä kaatuneet ja maastoon jätetyt puut olivat häirinneet muutamia. Yleensä kommentit liittyivät muiden maastonkäyttäjien toimintaan, meluun, jälkiin tai käytökseen. Myös palveluvarustuksessa oli ollut huomautettavaa: polttopuut olivat puuttuneet ja reitimerkinnot olivat olleet puutteelliset.

Kuva 17. Vastanneita häirinneet tekijät Hämeenkankaalla. Asteikko: 1 = häirinyt erittäin paljon, ..., 5 = ei häirinyt lainkaan.

Taulukko 31. Muut vastanneita häirinneet tekijät.

Häiriö	Kpl
Hevosten jäljet, kaviokuopat	3
Tuulenkaatopuut	3
Ei polttopuita	1
Huonot reittimerkinnot	1
Ilkivalta	1
Käki	1
Laduilla kävely	1
Lentokoneet	1
Mopokaaharit	1
Paarmat	1
Pari autoa "metelöi"	1
Risut	1
Sotil. toiminta	1
Urheilukuulutus	1
Vanhat asuntovaunut	1
Varjohyppääjien valittaminen	1
Yhteensä	20

3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi

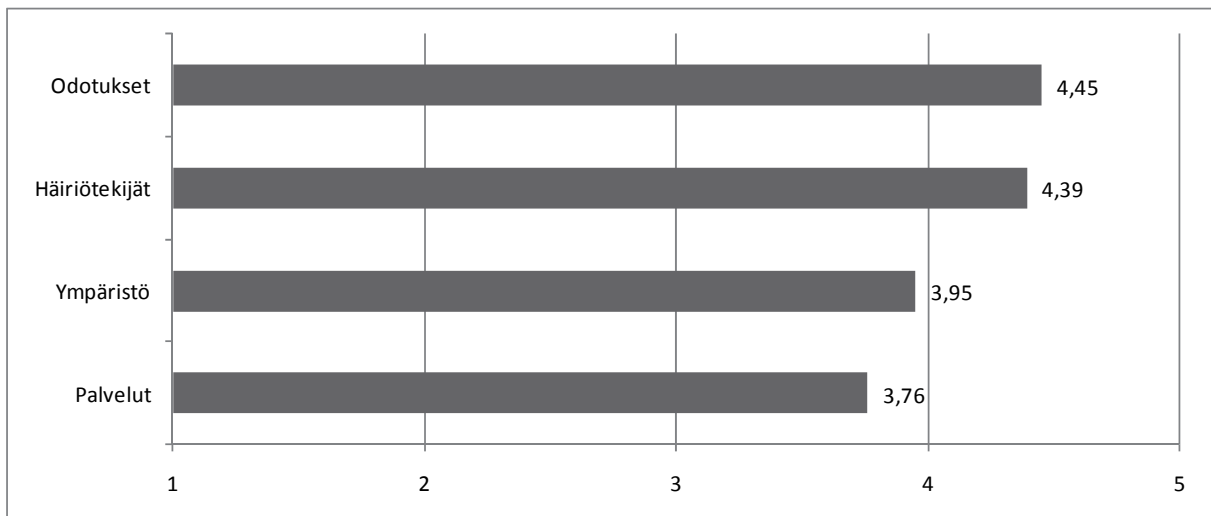
Kävijätutkimuksissa muodostetaan kävijätyytyväisyyttä karkealla tasolla kuvaava yksi luku, ns. kävijätyytyväisyysindeksi, joka on käyttökelpoinen valtakunnallisissa vertailuissa. Kävijätyytyväisyysindeksiin lasketaan keskiarvona (asteikolla 1–5, 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä) seuraavat osatekijät:

- mielipiteet palveluista
- mielipiteet ympäristön laadusta
- ennakko-odotusten toteutuminen
- käyntiä häiritsevät tekijät

KÄVIJÄTTYTYVÄISYYSINDEKSI
luku on välillä 1–5

Hämeenkaan valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,04.

Hämeenkanas täytti kävijöiden odotukset hyvin, ja häiriötekijöitä oli kokonaisuutena vähän (kuva 18). Hämeenkaan ympäristöä arvioitiin niukasti alle neljän keskiarvolla, palveluista alue sai arvosanaksi vain 4-. Palvelujen kokonaiskeskiarvoa laskivat etenkin koetut puutteet jätehuollossa ja yrittäjien tuottamissa palveluissa (taulukko 32). Myös esimerkiksi yleisökäymälöissä, polku- ja latuviitoituksissa, erityistarpeiden huomioonottamisessa sekä Hämeenkaan Luontoon.fi-sivuissa oli kävijöiden mielestä jonkin verran parannettavaa. Pysäköintipaikat, polku- ja latureitit sekä tulentekopaikat ja laavut ovat saaneet vastaajilta yli neljän keskiarvoja.

Kuva 18. Kävijättytyväisyyteen liittyvien osatekijöiden keskiarvot (1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä) Hämeenkanalla.

Taulukko 32. Kävijättyytyväisyyden osatekijöiden keskiarvot ja kävijättyytyväisyysindeksi Hämeenkanalla. Arviointi: 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä.

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
Pysäköintipaikat	4,16	Yleinen turvallisuus	4,07	Luonnonympäristö	4,58	Maaston kuluneisuus	4,44
Tiestö	3,60	Yleinen siisteys	3,83	Harrastusmahdollisuudet	4,51	Maaston roskaantuneisuus	4,10
Reittien opastetaulut	3,61	Maiseman vaihtelevuus	3,96	Reitit ja rakenteet	4,25	Luonnonympäristön käsittely	4,15
Polku- ja/tai latureitistö	4,11					Liiallinen kävijämäärä	4,63
Polku- ja/tai latuviitoitukset	3,54					Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,65
Tulentekopaikat ja laavut	4,03					Liikenteen melu alueella (esim. moottorikelkat)	4,50
Polttopuut huolletuilla tulipaikoilla	3,67						
Yleisökäymälät	3,52						
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	3,16						
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,56						
Hämeenkanan Luontoon.fi-sivut	3,58						
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	3,25						
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,92						
Yleisötapahtumat alueella	3,44						
Eri tarkoituksiin varatut reitit	3,95						
Palveluiden määrä	4,09						
Aluekohtainen keskiarvo	3,73		3,95		4,45		4,41
Vertailukelpoinen keskiarvo	3,76		3,95		4,45		4,39
Aluekohtainen kävijättyytyväisyysindeksi					4,04		
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijättyytyväisyysindeksi					4,04		

3.4 Vapaamuotoiset ajatukset

Vapaamuotoista palautetta antoi 67 henkilöä (26 % vastaajista). Annetut kommentit on luokiteltu taulukkoon 33 sekä alkuperäisinä liitteeseen 5. Palautteet olivat hyvin monipuolisia ja sisälsivät runsaasti kehitysehdotuksia. Aluetta kiiteltiin upeana paikkana sekä luonnon ja maisemien että harrastusmahdollisuuksien puolesta. Reitit, ladut ja laavut ovat saaneet kiitosta, ja helppokulkuisia maastoja rohkaistiin myös mainostamaan enemmän Etelä-Suomen suunnalla. Alueen luontomatkailussa nähtiin hyödyntämätöntä potentiaalia kiireisten ja stressaantuneiden ihmisten matkailukohteena: ”*Luulisi, että ajatus luontomatkailusta olisi hyvä nykypäivän suorittajille, stressaantuneille ihmisille. Linnun laulu ja männyn humina, tikan hakkuu, käen kukunta.*”

Kehitysehdotukset liittyivät useimmin maasto-opastukseen. Jotkut olivat jopa eksyneet merkityillä reiteillä, he toivoivat kattavampaa viitoitusta ja etäisyysmerkintöjä reitin varrelle. Hämeenkanakaalla opasteet ja kunnollinen kartta ovat erityisen tärkeitä, koska polkuja ja teitä risteilee alueella hyvin paljon ja eksymisvaara on suuri. Karttoja ehdotettiin jaettavan sekä Kuninkaanlähteellä että laavuilla. Latukarttoja on ollut saatavilla Jämijärven ja Kankaanpään kunnan sivuilla erikseen. Erillisten karttojen sijaan toivottiin koko alueen kattavaa yhtenäistä latukarttaa. Latuja kehuttiin ja reittitoiveita esitettiin lisäksi.

Toinen useimmin kommentoitu asia oli laavujen polttopuuhoolto. Kaikki laavut eivät ole huollon piirissä, ja vaikka tieto huolletuista laavuista on Hämeenkanakaan Luontoon.fi-sivustolla, eivät kaikki osaa tietoa sieltä etsiä. Kommentteja esitettiin polttopuuhuollon puuttumisesta, tyhjästä palovesitynnyreistä sekä märistä puista, joita ei ole saatu palamaan. Joitakin nuotiopaikkoja esitettiin myös uusittaviksi. Esimerkiksi Viidentienristeyksen nuotiorakenteisiin annettiin korjausehdotuksia.

Hevosilla liikutaan palautteiden mukaan kieltomerkeistä piittaamatta joissakin paikoissa sellaisilakin reiteillä, jotka on varattu muuhun käyttöön. Hevosten jättämien kuoppien päällä on maastopyörällä, kävellen tai suksilla hankalaa liikkua. Muutamissa kommentteissa määriteltiin Viidentienristeyksen ja Kuninkaanlähteen välinen alue sellaiseksi, jossa kuljetaan sekä ratsastaen että ravihevosilla sääntöjen vastaisesti. Joku koki ristiriitaa luontokokemuksen ja mönkijöiden ja moottorikelkkojen välillä.

Kaikki kävijät eivät olleet sisäistäneet roskatonta retkeilyä Hämeenkanakaalla. Muutamit vastaajat ehdottivat roskiksien lisäämistä laavuille ja parkkipaikoille. Jotkut sen sijaan kiittelivät roskatoman retkeilyn periaatetta.

Taulukko 33. Vapaamuotoiset ajatukset luokiteltuina.

Vapaamuotoiset ajatukset	Kpl
Ajantasaisia/tarkempia/selkeämpiä/lisää reittiopasteita, etäisyystolppia	10
Kyselyyn liittyvä kommentti	7
Puuhuolto puuttuu, puut eivät pala, palovesitynnyri tyhjä, tietoa puuholetuista paikoista	6
Latuja koskevat kehittämis ehdotukset: reitit (5 ja 10 km), valaistus, molempiin suuntiin urat, luontoladut vain maastohiihtoon, leveämmät baanat	6
Kunnon karttoja alueesta ja saataville (latukartta koko alueesta ja välimatkat näkyviin)	5
Ratsastajat pois kävely- ja pyöräilyreiteiltä ja hiihtolaturien pohjilta	4
Roskiksia laavuille, parkkipaikalle	4
Upea/kaunis/kiva paikka	4
Pois kaatuneet puut polulta, pilaavat maisemaa	4
Nuotipaikka uusiksi: paloämpäri, kivet, kahvipannu ja katuharja	3
Laavun katto rikki/vuotaa	3
Hyvät laavut, kiva, että niitä on, sopivan matkan päässä lapsille	3
Ok, ei moitittavaa	3
Kehut laduista: koiralatu, ladut aina kunnossa, helppoja maastoja mainostettava enemmän	3
Uusia palvelurakenteita: pöytätaaso Niinikodalle, WC Kuninkaanlähteen p-paikalle, laavu Lintuharjulle, huvimaja Kylmänmyllynlähteelle	3
Nostalginen/suosikkipaikka, käytetään aluetta monin tavoin	3
Kehut Metsähallituksen toiminnasta: kartat tauluissa, Viidentienristeyksen kaivo, roskaton retkeily	3
Liikuntarajoitteiselle parkkipaikkoja ja kulku laavulle	2
Hyvä, rauhallinen ja hieno hiihtopaikka	2
Mukavaa, että alue on käytettävissä virkistykseen ja luonnossa liikkumiseen	2
Toivotukset	2
Alue mukavasti kehittynyt/toivottavasti kehitys on nousujohteinen	2
Laavuja koskevat kehittämis ehdotukset: istuinparvien pesu, puiden poisto Viherän laavun edestä	2
Luontomatka ilua stressaantuneille, uusi luontokeskus houkuttelee luontoihmisiä	2
Bussiyhteys Jämiltä	1
Ohjattuja retkiä enemmän yritysten järjestäminä	1
Luontoarvot säilytettävä, ei tehometsätaloutta alueella	1
Hiihtoputki ei sovi alueen imagoon	1
Lentokentän ja rinteiden ympäristön puusto pidettävä lyhyenä ja taimet poistettava säännöllisesti	1
Poroaita kiva, vanhan hotellin tunnelma muistuttaa Kiilopäätä, talon tilat hyvät	1
Frisbee-golfrata kuluttaa maastoa enemmän kuin ilmailijat sadan vuoden aikana	1
Tilojen siisteyden ja ruokatarjonnan laatuun ja monipuolisuuteen huomiota	1
Infoa eri puolille, jotta säästytään ilkivallalta ja varkauksilta ja jotta seuraavat retkeilijät otettaisiin paremmin huomioon	1
Kuuluvatko mönkijät ja moottorikelkat luontoon, jossa halutaan rauhoittua ja nauttia luonnosta, sen rauhasta ja tuoksuista?	1
Kävelijöille oma väylä talvella, kun laduilla ei voi kävellä	1
Yhteensä	100

4 Tulosten tarkastelu

4.1 Yhteenveto

Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalue on siirtynyt puolustusvoimilta Metsähallituksen hoidettavaksi vuonna 2002. Alueen ensisijainen käyttömuoto on puolustusvoimien harjoitustoiminta, ja metsät ovat pääosin talousmetsiä. Niiden rinnalla alueella on merkittävää virkistys- ja matkailukäyttöä. Pieni osa alueesta on harjujen-, soiden- ja lehtojensuojeluohjelmien piirissä.

Hämeenkaan maastot ovat suosittuja paikallisten kuntoilijoiden, urheilijoiden ja retkeilijöiden keskuudessa, ja runsaine matkailupalveluineen ja tapahtumineen alue houkuttelee matkailijoita, urheilijoita ja tapahtumavieraita kauempaakin. Lähes neljäsosa kävijätutkimukseen vastanneista saapui yli sadan kilometrin etäisyydeltä. Metsähallituksen laskureiden mukaan alueelle kertyy vuosittain noin 60 000 käyntikertaa. Metsähallituksen käyntimääräseurannat eivät alueen kaikkien toimijoiden mukaan tavoita kaikkia tapahtumakävijöitä.

Hämeenkaalle tultiin yleensä oman perheen tai ystävien kesken, mutta työkavereiden ja urheiluporukoidenkin kanssa oltiin liikkeellä. Noin viidesosalla oli lapsia mukana. Vastaajajoukko edusti eri ikäluokkia melko tasaisesti nuorimpia lukuun ottamatta, keski-ikä oli 46 vuotta. Miehiä ja naisia oli lähes yhtä paljon (52 % vs. 48 %). Ammatilliselta koulutukseltaan vastaajat edustivat tasaisesti kaikkia koulutustasoja. Taustatietojen perusteella voidaan todeta, että tutkimukseen on saatu monenlaisia tarpeita edustavien väestöryhmien näkemyksiä.

Suosituimmat vierailukohteet Hämeenkaalla olivat Jämikeskus, Kuninkaanlähde ja Viidentienristeys. Jämikeskuksesta löytyy pääosa alueen matkailupalveluista, ja se toimii lähtöpaikkana monille reiteille. Kuninkaanlähde on itsessään luonnonnähtävyys, jonka vieressä sijaitsevat lapsiperheiden suosiossa oleva karavaanialue ja sen erilaiset palvelut. Alueella on myös puolikota, joka on suosittu eväsretkeilyn kohde. Hiihtäjät ja muut kuntoilijat lähtevät reitille usein Viidentienristeyksestä, jossa on myös frisbee-golfrata ja laavu.

Hämeenkaalle tultiin kesäisin erityisesti kävelemään ja lenkkeilemään, talvella hiihtämään. Tärkeitä aktiviteetteja olivat myös retkeily eväiden kanssa tai ilman ja luonnon tarkkailu, joita voi harrastaa ympäri vuoden. Monet käyttivät myös Jämin ja/tai Kuninkaanlähteen palveluja käynnillään. Alueella viihdyttiin myös koiran kanssa. Hämeenkangas profiloituukin koiraystävällisenä paikkana: Viidentienristeyksessä on jopa koiralatu, ja koiratapahtumia järjestetään usein. Alueelle tultiin erityisesti kokemaan sen luontoa, kuntoilemaan ja rentoutumaan.

Kaikista kävijöistä vajaa kolmasosa yöpyi alueella erilaisissa majoituksissa: hotellista laavuun. Kauempaa tulleista matkailijoista yli 70 % yöpyi Hämeenkaalla tai sen lähistöllä: oman asuntoauton tai -vaunun lisäksi käytettiin usein hotelli- ja mökkimajoitustarjontaa. Myös sukulaisten ja tuttavien luona yöpyneitä oli joukossa. Kaikkien yöpyjien keskimääräinen viipymä oli viisi vuorokautta. Viipymää lisäsivät muutamat jopa reilun kuukauden Hämeenkaalla työmatkalla olleet kävijät. Jos heitä ei lasketa mukaan, alueella viivytettiin keskimäärin noin kolme vuorokautta.

Valtaosa kävijätutkimukseen vastanneista oli käynyt Hämeenkaalla aiemminkin, vain reilu kymmenes oli ensimmäistä kertaa alueella. Viimeisen vuoden aikana vastaajat olivat käyneet alueella keskimäärin 32 kertaa, mikä osoittaa alueen olevan hyvin aktiivisessa virkistyskäytössä. Yli viidesosa oli käynyt siellä vähintään 50 kertaa edellisen vuoden aikana. Jotkut liikkuvat alueella lähes päivittäin. Latuverkosto on talvella mittava, ladut hyvässä kunnossa ja erilaisia harrastajaryhmiä palvelevia, ja kesällä lenkkipolkuja ja pyöräreittejä riittää kaikille kävijöille.

Hämeenkanalla käynnin aikana käytettiin rahaa keskimäärin 35 € henkilöä kohti. Vuosittainen kokonaistulovaikutus alueella oli 2,7 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 34 henkilötyövuotta vuoden 2012 käyntimäärällä laskettuna. Tulo- ja työllisyysvaikutukset perustuvat runsaaseen palvelutarjontaan. Tämän tutkimuksen perusteella rahaa kulutettiin eniten majoitukseen ja ravitsemispalveluihin. Majoittujien rahankäytöstä syntyvät tulovaikutukset alueella ovat noin 18-kertaiset päiväkävijöihin verrattuna. Ohjelmapalvelujen osuus tuloista oli yllättävän vähäinen palvelujen tarjontaan nähden. Yritysten järjestämiä opastettuja retkiä toivottiin toisaalta lisää, joten on mahdollista, etteivät kysyntä ja tarjonta kohtaa toisiaan.

Hämeenkaan palveluihin on oltu kohtuullisen tyytyväisiä, sillä kokonaisarvioksi kertyi 4- (asteikko 1–5). Pysäköintipaikkoihin, polku- ja latureitistöihin, tulentekopaikkoihin ja eri tarkoituksiin varattuihin reitteihin oltiin tyytyväisimpiä. Jätehuollon toteutus ja ohjaus saivat huonoimmat arviot. Muutamat kävijät toivovat roska-astioita laavuille ja pysäköintipaikoille. Kaikki eivät ole Hämeenkanalla vielä sisäistäneet roskattoman retkeilyn periaatetta. Kaikki matkailijat eivät välttämättä miellä itseään luontomatkailijoiksi, joiden tulisi periaatetta noudattaa. Metsähallituksen rinnalla myös luontomatkailusta elantonsa saavien yritysten olisi hyvä tehostaa tiedottamista roskattomasta retkeilystä.

Vastanneista 60 % piti yrittäjien tuottamia palveluja korkeintaan keskinkertaisina. Vain vajaa viidennes koki palvelut yleisesti riittämättöminä, vaikkakin Kuninkaanlähteen palveluja piti reilu kolmasosa alimitoitettuina. Muutamat kommentit koskivat palvelujen laatua, ja joku kaipasi lisää yksityisiä opaspalveluja. Alue on melko laaja ja palvelurakenteita on maastossa runsaasti, mikä kannustaa omatoimiseen retkeilyyn. Voidaan miettiä, olisiko palvelutarjontaa mahdollista lisätä juuri omatoimisille matkailijoille. Tuotekehittäjät voisivat ainakin selvittää kysyntää.

Hämeenkanas oli yli 70 %:lle kävijätutkimukseen osallistuneista niin tuttu, että tietoa alueesta löytyi omien kokemusten kautta. Lähes 90 % oli käynyt Hämeenkanalla aiemminkin. Toiseksi tärkein tietolähde oli puskaradio. Sen sijaan vain 7 % vastanneista oli saanut tietoa Hämeenkanasta Metsähallituksen Luontoon.fi-sivustolta. Sivustoa ei ollut käyttänyt lainkaan noin 65 % kävijöistä. Muiden toimijoiden verkkosivuja oli käytetty alueen tietolähteinä jonkin verran enemmän. Hämeenkaan Luontoon.fi-sivusto tunnetaan huonosti, eikä sitä välttämättä osata etsiä muut alueet -otsikon alta.

Hämeenkanas on vastannut hyvin kävijöiden odotuksia: reitit ja rakenteet hiukan heikommin kuin luonnonympäristö ja harrastusmahdollisuudet, mutta pettymyksiä ei niidenkään kohdalla juuri ollut tullut. Jonkin verran oli ollut epävarmuutta opasteiden tulkinnessa, ja polttopuuhuollosta tuli joitakin palautteita. Alueeseen liittyy joitakin haasteita. Hämeenkaan mittavan ura- ja polkuverkoston hallinta on opastuksen kannalta suuri kysymys. Jos kävijöillä ei ole kunnollista karttaa mukana, on eksymisvaara olemassa. Kartan tarpeellisuudesta huomautetaan alueen Luontoon.fi-sivustolla. Polttopuuhuollossa on otettava huomioon puiden varkaudet ja niiden ehkäiseminen jatkossa: puut on vietävä taukopaikoille rankoina, mikä ei palvele ihan kaikkia kävijäryhmiä. Polttopuuhuollon piirissä on lisäksi vain osa taukopaikoista. Sekä polttopuuhuollon piirissä olevat että omatoimiset taukopaikat on listattu Hämeenkaan Luontoon.fi-sivuille, mutta koska vain pieni osa kävijöistä oli sivuja käyttänyt, on tieto mennyt monelta ohi.

Vastanneiden kehitysehdotukset liittyivät useimmin maasto-opastukseen: tarvittiin kattavampaa viitoitusta ja etäisyysmerkintöjä reittien varrelle sekä kunnollinen kartta, jota olisi saatavilla matkailupalvelupisteissä ja laavuilla. Alueen latukartan tulisi olla yhtenäinen latuja ylläpitävien kuntien sivuilta saatavien erillisten karttojen sijaan. Latuja kuitenkin keuhuttiin ja reittitoiveita esitettiin lisäksi.

Polttopuuhuoltoon esitettiin useita kehittämisehdotuksia nuotiopaikkojen korjaamisesta puiden kuntoon. Eri kohderyhmille suunnattujen reittien käyttäminen vastoin tarkoitustaan oli aiheuttanut

kävijöille harmia. Erityisesti hevosten jättämät kavionjäljet kävely- ja pyöräreiteillä ja latupohjilla olivat hankaloittaneet alkuperäisten lajien harjoittamista reiteillä. Reitit on merkitty maastoon tiettyjen lajien harjoittamista varten, ja esimerkiksi latupohjilla ratsastaminen on merkein kielletty. Merkkejä ei ole aina noudatettu. Eri toimijoille suunnattua tiedotusta on tarpeen lisätä, ja kun valvontaa lisätään yleensä häiriökäyttäytymisen ehkäisemiseksi, voidaan myös kurittomaan reittien käyttöön puuttua. Reitistöjen asianmukainen käyttö vaikuttaa alueen vetovoimaan, josta kaikkien on huolehdittava.

Hämeen kangas tarjoaa sekä paikallisille että matkailijoille loistavat maastot erilaiseen lihasvoimalla liikkumiseen. Alueella on myös runsaasti matkailupalvelutarjontaa, joka lisää maastojen käyttömahdollisuuksia. Maastot ovat helppokulkuisia kaikille kävijäryhmille, ja joku innostuukin ideoimaan alueen markkinointia: ”*Jämin helppoja hiihtomaastoja on liian vähän mainostettu Tampereen - Etelä-Suomen vanhenevalle väelle! Erikoislaatuista luontoa pitäisi esitellä enemmän valokuvien, taidenäyttelyin ja painotuottein (kortit!)*”.

4.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin

Hämeen kankaalla tehtiin ensimmäinen kävijätutkimus vuonna 2007 (Hankala 2008), ja sen tietoja käytettiin hoito- ja käyttösuunnitelman (Metsähallitus 2008) laadinnassa. Tämänkertaiset kävijätutkimustulokset toimivat asiakastiedon lähteenä alueen luontomatkailusuunnitelman (Konttinen 2014d) tekemisessä. Tutkimusten välisenä aikana on hoito- ja käyttösuunnitelmaa jo toteutettu mm. rakentamalla eri kävijäryhmiä palvelevia reittejä sekä uusimalla viitoituksia ja opastustauluja.

Vuoden 2007 kävijätutkimuksen vastaajaprofiili on ollut monelta osin hyvin samanlainen kuin nyt toteutetussa tutkimuksessa. Vastaajien ikäjakauma on lähes samanlainen ja keski-ikä on sama. Tässä tutkimuksessa on seitsemän prosenttiyksikköä enemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita kuin aiemmassa. Seurueiden keskimääräiset koot ovat pysyneet ennallaan, mutta lasten kanssa tulleiden osuus on hiukan pienentynyt. Myös liikuntaesteisiä on aiemmassa tutkimusaineistossa ollut vähän enemmän. Liikuntaesteisille soveltuvia palvelurakenteita on parannettu edellisen tutkimuksen jälkeen. Edellisessäkin tutkimuksessa liikuntaesteisten lukumäärä oli niin pieni, ettei vertailusta kannata vetää johtopäätöksiä. Oletettavasti tähän aineistoon ei vain ole osunut enempää seurueita, joissa olisi ollut liikuntaesteisiä. On kuitenkin tiedossa, että aluetta käytetään myös liikuntaesteisten kuntoutustoiminnassa.

Vastaajien kotipaikkakuntien kärkipäässä ei ole suurta muutosta, edelleen eniten kävijöitä oli lähikunnista, erityisesti Kankaanpäästä. Kävijöiden kotipaikkojen kirjo on kuitenkin yli puolitoistakertaistunut: vuonna 2007 vierailijoita oli 38 eri kunnasta, tässä tutkimuksessa eri kuntia listattiin jo 60. Erilaiset suuret tapahtumat ovat lisänneet Hämeen kankaan tunnettuutta, ja väkeä tulee yhä laajemmalla alueelta. On huomattava, että yli sadan kilometrin etäisyydeltä tuli vain 23 % kävijätutkimukseen osallistuneista. Tutkimuksella ei kuitenkaan tavoitettu ensisijaisesti tapahtumasiakkaita, joiden joukossa olisi todennäköisesti ollut enemmän kauempaa tulleita.

Hämeen kangas on ollut yhä useammalle matkan ainoa tai pääkohde. Alueella harrastettiin kesäkaudella selvästi aiempaa useammin mm. lenkkeilyä, eväsretkeilyä ja retkeilyä yleensä. Talvella hiihto oli kasvattanut suosiotaan jopa 25 prosenttiyksikköä. Kävelyä ja eväsretkeilyä harrastettiin talviaikaan aiempaan malliin.

Yöpyjien määrä on lisääntynyt Hämeen kankaalla 14 prosenttiyksikköä, lähialue mukaan lukien lähes 30 prosenttiyksikköä. Tyypillisimmät viipymät ovat pysyneet ennallaan, keskimääräinen viipymä on jonkin verran lyhentynyt. Edelliseen tutkimukseen oli vastannut jopa sata päivää alueella viipyneitä, mikä on kasvattanut viipymän keskiarvoa. Vastaavanlainen ilmiö on havaittavissa

tässäkin tutkimuksessa, mutta maksimiviipymät ovat olleet lyhyempiä. Keskiarvo ei siis tässä tapauksessa anna ihan oikeaa kuvaa viipymän kehityksestä. Keskiluvun ja useimmin esiintyvän luvun (moodi) perusteella näyttäisi siltä, ettei mitään suurta muutosta viipymässä ole havaittavissa.

Vastanneiden Hämeenkanalla käynnin toistuvuus on pysynyt täsmälleen samanlaisena: miehistä 92 % ja naisista 83 % oli käynyt alueella aiemminkin sekä 2007 että 2012–2013. Tärkeimmät syyt tulla Hämeenkanalle, luonnon kokeminen, kuntoilu, rentoutuminen ja melusta ja saasteista pois oleminen, ovat pysyneet tärkeinä, joskin niiden keskinäinen järjestys on vaihtunut. Lisäksi henkinen hyvinvointi on noussut viiden tärkeimmän syyn joukkoon ja maisemat pudonnut kuudenneksi. Hämeenkaan kävijöille kuntoilu on huomattavasti tärkeämpi käynnin syy kuin kansallispuistojen kävijöille (esim. Konttinen 2014a ja Konttinen 2014b).

Alueen käyntikohteista Jämikeskus ja Kuninkaanlähde ovat edelleen eniten vierailtujen kohteiden joukossa, mutta Uhrilähteellä on käyty selvästi aiempaa harvemmin. Toisaalta Viidentienristeys ja Ruskalaavu ovat kasvattaneet suosiotaan.

Vuoden 2007 kävijätutkimuksessa ei varsinaisesti laskettu Hämeenkaan matkailun paikallistaloudellisia vaikutuksia. Ne laskettiin kuitenkin vuonna 2010 vuoden 2007 kävijätutkimuksen tietojen perusteella. Vuonna 2010 käyntejä 55 500, mikä oli hieman vähemmän kuin vuonna 2012 (57 500 käyntiä), ja paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat 2,9 miljoonaa euroa ja 35 henkilötyövuotta. Näin ollen alueen paikallistaloudellisissa kokonaisvaikutuksissa ei näyttäisi tapahtuneen merkittäviä muutoksia muutamassa vuodessa.

Yhä useampi on luottanut omiin kokemuksiinsa tarvitessaan tietoa Hämeenkaan alueesta. Vuonna 2007 omiin kokemuksiinsa nojasi noin 45 %, tässä tutkimuksessa jo yli 70 %. Myös puskaradion osuus on kasvanut 25 prosenttiyksikköä. Metsähallituksen verkkosivujen käyttö on pysynyt ennallaan, muiden verkkosivujen merkitys on korostunut ja esitteiden ja oppaiden osuus pienentynyt. Kartat eivät olleet edellisessä kyselyssä mukana, mutta uudemman tutkimuksen mukaan niitä on tarvinnut 16 % vastaajista.

Hämeenkaan kävijätyytyväisyys on vähän parantunut tutkimusten välisenä aikana. Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi on noussut 3,93:sta 4,04:ään. Kaikkiin palvelurakenteisiin ja alueen ylläpitoon on yleensä oltu edellistä hiukan tyytyväisempiä, ja myös palvelujen määrää on arvioitu aiempaa myönteisemmin. Tulentekopaikat ja polttopuuhuolto ovat saaneet edellisenkaltaisia arvioita. Ympäristöön kohdistuvat kokonaisarviot ovat pysyneet ennallaan.

Hämeenkaan käyntikokemusta häiritseviä tekijöitä on ollut molemmilla tutkimuskerroilla suhteellisen vähän ja hyvin samansuuntaisesti. Kävijöiden ennako-odotusten vastaavuus kokemusten kanssa on parantunut entisestä selvästi.

Avoimia palautteita on tässä tutkimuksessa annettu enemmän. Osittain kommentit ovat edellisen tutkimuksen kaltaisia, esimerkiksi reittiopasteisiin kiinnitettiin edelleen huomiota, vaikka viitoitusta on uusittu, ja ratsastus oli häirinnyt muilla tavoilla liikkuneita jo edellisellä kerralla. Myös ajantasaista karttaa kaivattiin jo vuonna 2007. Alueen palvelut ovat monipuolistuneet myös muiden palveluntarjoajien toimesta, ja siten myös kommentteissa otettiin kantaa erilaisiin asioihin.

Kiitokset

Kiitokset Katja Salinille sinnikkäästä tiedonkeruusta Hämeenkaan maastossa, Sirpa Kuivaselle ja muille Jämi-infossa työskenteleville sekä Kankaanpään suunnistajien Jari Vaaralle avusta kyselylomakkeiden jakamisessa sekä tiedoista, joiden perusteella tiedonkeruukäyntejä suunniteltiin. Kiitokset Tuula Peltoselle, Hannamaria Potilalle, Rami Tuominiemelle, Liisa Kajalalle ja muille työtovereille, jotka ovat eri tavoin auttaneet ja tukeneet kävijätutkimuksen toteutusta.

Kiitokset kaikille tutkimukseen vastanneille arvokkaista näkemyksistä!

Lähteet

- Hankala, A. 2008: Hämeenkaan alueen kävijätutkimus 2007. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 91. 62 s.
- Hankala, A. & Tunturi, K. 2008: Hämeenkaan alueen yritystutkimus 2006. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 92. 61 s.
- Jämi 84 - MTB - Markkinatutkimus 2013. – Tapahtumanjärjestäjän tilaama julkaisematon markkinatutkimus.
- Kajala, L., Almik, A., Dahl, R., Dikšaitė, L., Erkkonen, J., Fredman, P., Jensen, F., Søndergaard, Karoles, K., Sievänen, T., Skov-Petersen, H., Vistad, O. I. & Wallsten, P. 2009: Kävijäseuranta luontoalueilla – Pohjoismaiden ja Baltian maiden kokemuksiin perustuva opas. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 116. 144 s.
- Konttinen, T. 2014a: Lauhanvuoren kansallispuiston kävijätutkimus 2012–2013. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 199. 56 s.
- Konttinen, T. 2014b: Kauhanevan–Pohjankankaan kansallispuiston kävijätutkimus 2012–2013. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 200. 53 s.
- Konttinen, T. 2014c: Lauhanvuoren, Kauhanevan–Pohjankankaan ja Hämeenkaan yritystutkimus 2013. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 202. 64 s.
- Konttinen, T. 2014d: Lauhanvuoren, Kauhanevan-Pohjankankaan ja Hämeenkaan luontomatkailusuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 129. 89 s.
- Metsähallitus 2008: Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueen sekä Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 45. 130 s.
- Metsähallitus 2013a: Hämeen kangas. – Luontoon.fi-verkkopalvelu, <www.luontoon.fi/retkikohteet/muutalueet/hameenkangas/Sivut/Default.aspx>, viitattu 14.10.2013.
- Metsähallitus 2013b: Kansallispuistot ja retkeilyalueet tärkeitä paikallistaloudelle. – <www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Eraasiatjaretkeily/Virkistyskaytonsuunnittelu/suojelualueidenmerkityspaikallistaloudelle/Sivut/Kansallispuistoihinsijoitetutrahatalautuvatmonikertaisina.aspx>, viitattu 25.11.2013.
- Metsähallitus & Metsäntutkimuslaitos 2009: Kansallispuistojen ja retkeilyalueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset. – Raportti 14.12.2009, Metsähallitus, Vantaa. Asianro 3017/52/2009. <www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Eraasiatjaretkeily/Virkistyskaytonsuunnittelu/suojelualueidenmerkityspaikallistaloudelle/Documents/Kavijoiden%20paikallistaloudelliset%20vaikutukset.pdf>, viitattu 15.10.2013. 16 s.

Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueen kävijätutkimuksen 2012–2013 otantakehikko

Paikka	Kohderyhmä	Havainnot (tavoite/ toteutunut)	Keruu- päiviä (toteutunut)
Jämin alue (Kolmen harjun luontopolku/luontotorni/ Soininharjun alue)	Kesä ja syksy: retkeilijät, matkailijat, ryhmät	125/59	0
	Talvi: hiihtäjät, muut ulkoilijat	50/28	5
Kuninkaanlähde (parkkipaikka)	Kesä ja syksy: retkeilijät, matkailijat, ryhmät	100/37	4
	Talvi: hiihtäjät, muut ulkoilijat	25/9	5
Niinikota	Kesä ja syksy: retkeilijät, matkailijat, ryhmät	25/18	0
Uhrilähde (parkkipaikka)	Kesä ja syksy: retkeilijät, matkailijat, ryhmät	50/1	0
Koivistonvati (risteysalue)	Kesä ja syksy: retkeilijät, matkailijat, ryhmät	50/9	0
Viidentienrysteys (parkkipaikka)	Kesä ja syksy: retkeilijät, matkailijat, ryhmät	25/37	6
	Talvi: hiihtäjät, muut ulkoilijat	25/42	5
Ruskalaavu	Kesä ja syksy: retkeilijät, matkailijat, ryhmät	25/15	0
Laskettelurinne	Talvi: hiihtäjät	7	2
<i>Yhteensä</i>		<i>kesä 400/176</i> <i>Talvi 100/86</i>	<i>kesä 10</i> <i>Talvi 17</i>

Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet

Matkan muut kohteet, kun Hämeen kangas oli yksi suunnitelluista kohteista	Kpl
Mummula	2
87 v. isän tapaaminen + Teitupa	1
Helvetinkolu	1
Hiihto	1
Hiihtoputki	1
Ikaalinen, Hämeenlinna	1
Joutsijärvi, Seitsemisen, Helvetinjärvi	1
Jämijärven K-kauppa	1
Kankaanpää cruising	1
Kankaanpää, Yyteri	1
Kauhaneva	1
Kauhanevan kansallispuisto, mutta ei löydetty tietä sinne!	1
Kyläily/sukulaiset	1
Välietappi Nokia–Parkano-pyöräilyllä. 3. kerta tänä kesänä.	1
Ympäristö	1
Yhteensä	16

Matkan pääkohteet, kun Hämeen kangas oli ennalta suunnitteleman kohde matkan varrella	Kpl
Ikaalinen, Harjavalta	1
Kunhan kävin ja suhteellisen tyytyväinen	1
Kuninkaanlähde	1
Yhteensä	3

Vastaajien harrastukset Hämeenkanalla käynnin yhteydessä

Harrastus	Mies		Nainen		Kaikki	
	Kpl	%	Kpl	%	Kpl	%
Kävely	47	36	57	48	105	41
Sauvakävely	13	10	14	12	28	11
Lenkkeily	21	16	37	31	58	23
Retkeily	27	21	28	24	56	22
Luonnon tarkkailu	33	25	29	24	63	25
Eväsretkeily	32	25	39	33	73	29
Pyöräily	7	5	8	7	17	7
Marjastus	3	2	6	5	9	4
Sienestys	5	4	5	4	10	4
Opetukseen liittyvä käynti	3	2	3	3	6	2
Luontovalokuvaus	9	7	11	9	21	8
Partioretki	1	1	1	1	2	1
Leirikoulu	2	2	2	2	4	2
Koiran kanssa ulkoilu	11	8	17	14	28	11
Suunnistus	14	11	14	12	28	11
Telttailu tai muu leiriytyminen maastossa	10	8	3	3	13	5
Murtomaahiihto	35	27	30	25	66	26
Laskettelu			2	2	3	1
Lumikenkäkävely			1	1	1	0
Moottorikelkkailu			1	1	1	0
Vaellus (yöpyminen maastossa)	4	3	5	4	9	4
Metsästys	1	1			1	0
Uinti			4	3	4	2
Luontopolkuun tutustuminen	11	8	11	9	22	9
Maastopyöräily	6	5	5	4	11	4
Ilmailu	8	6	4	3	12	5
Osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan	10	8	11	9	21	8
Käyttänyt Jämin / Kuninkaanlähteen palveluja	14	11	18	15	32	13
Kahvilassa tai kioskillä käynti	18	14	14	12	32	13
Frisbee-golf	17	13	7	6	24	9
Muu	6	5	11	9	17	7
Yhteensä	130		119		255	

Palvelujen laadun arviointi

Palvelu tai ympäristötekijä	Käyttänyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo	Ei käytetty
			erittäin huono	melko huono	keskin-kertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
	n	%						n	
Pysäköintipaikat	218	89	0	1	18	42	38	4,2	21
Lähialueen tiestö	233	95	3	7	30	45	15	3,6	7
Reittien opastetaulut	219	89	3	11	24	47	16	3,6	21
Polku- ja/tai latureitistö	219	89	1	4	18	38	39	4,1	16
Polku- ja/tai latuviitoitukset	204	83	4	12	28	36	19	3,5	27
Huolletut tulentekopaikat ja laavut	177	72	1	5	17	44	33	4,0	60
Polttopuut huolletuilla tulipaikoilla	156	63	4	11	24	35	26	3,7	83
Yleisökäymälät alueella	147	60	3	13	27	41	16	3,5	89
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	143	58	10	20	27	31	12	3,2	90
Eryistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	151	61	3	9	27	49	11	3,6	80
Hämeenkaan Luontoon.fi-sivut	60	24	0	8	35	47	10	3,6	160
Yrittäjien tuottamat palvelut maastossa (ohjelmapalvelut jne.)	77	31	6	12	42	31	9	3,2	151
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	217	88	0	4	23	51	22	3,9	19
Yleinen turvallisuus	225	91	0	1	19	52	28	4,1	10
Yleinen siisteys	230	93	0	7	23	49	20	3,8	7
Maiseman vaihtelevuus	231	94	1	5	19	46	29	4,0	4
Yleisötapahtumat alueella	96	39	7	10	30	35	17	3,4	132
Eri tarkoituksiin varatut reitit	164	67	2	3	16	53	25	4,0	58
Jämin alueen palvelut	136	55	1	4	26	51	17	3,8	93
Kuninkaanlähteen palvelut	72	29	8	11	40	25	15	3,3	158
Jokin muu	9	4	11	0	11	22	56	4,1	2
Lomakkeita yhteensä	246								

Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Lvk– Retkeily - Polttopuuhuolto	kehittämisehdotus	Puita saisi tuoda jo -> Kirves ja 1 m kettinkiä + lukko.
Lvk– Retkeily - Polttopuuhuolto	kehittämisehdotus	Laavut yrittäjilläänkin tiedossa, puita laavuilla tai ainakin tieto, että itse pitää viedä.
Lvk– Retkeily - Polttopuuhuolto	valitus	Ei vesitynnyriä, ei puita, ei puukoppaa
Lvk– Retkeily - Polttopuuhuolto	valitus	Laavuille tuodut polttopuut on homeisia, vanhoja, märkiä puita, ei pala. Omat tuodut puut palaa!!
Lvk– Retkeily - Polttopuuhuolto	valitus	Polttopuita ja sytykkeitä puuttuu.
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	kehittämisehdotus	WC/roskis latu-uran Kuninkaanlähteen parkkipaikalle
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	kehittämisehdotus	Roskiksia laavuille
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	valitus	Ei roskakoria
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	kehu	Roskahuolto kunnossa, jos roskis on.
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	kehu	Kiva kun ei roskata :-)
Lvk– Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Sauvarinteessä on 4–5 kaatunutta puuta polulla. Vaikka niitä ei veisi sieltä pois, ne olisi itseni ja tuttujeni mielestä toivottavaa sahata poikki siten, että polut vapautuisivat (piirros malliksi)
Lvk– Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Talvella kävelijät unohtuvat. Laduilla ei voi kävellä. Voisiko kävelijöille saada "oma väylä"?
Lvk– Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Luontolatu ainoastaan murtomaahiihtoa varten.
Lvk– Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Kuninkaanlähteelle kaksi pituutta: 5 km ja 10 km
Lvk– Retkeily -Reitit	valitus	Toiseen suuntaan menevä latu välillä Reima–Viidentienristeys perinteinen ei ole kunnossa / latu-ura puuttuu toiseen suuntaan.
Lvk– Retkeily -Reitit	kehu	Erinomainen koiralatu! :-)
Lvk– Retkeily -Reitit	kehu	Jämällä on upeat reitistöt kesäaikana kävellen ja pyöräillen ja talviaikana hiihtäen. Ladut ovat aina olleet kunnossa.
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Olen jo vastannut tämän lomakkeen, mutta unohdin kesäaikaisen retkeilyn. Retkireittien punainen merkki puissa puuttuu kokonaan tai niin himmeä, että ei erotu. Olisikohan aihetta päivittää.
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Patikkaretkien merkinnät + kartat ajan tasalle. Lenkkipolkujen merkitseminen yksinkertaisin merkein.
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Lisää reittiopastuksia/-viittoja, hiihtoreiteille välimatkaviittoja (Niiniharju), esim. Vatulaan, Kuninkaanlähteelle.
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Opasteita enemmän, etäisyystolppia
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Reittiopasteet tarkempia
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Opasteet todella puutteelliset
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Lähdimme liikkeelle Vatulan hiihtomajalta tarkoituksena seurata MERKITTYÄ reittiä Jämille. Reitin opastukset loppuivat toisella tien ylityksellä (seurasimme Pirkan ura -reittiä) ja lähdimme harhaan. Lopulta löysimme maantielle, jota pitkin loppumatka patikoitiin Jyllinkankaalle. PS. Huolehtikaa kylteistä ja niiden ajan tasalla olosta! Infopisteitä, opastauluja tarpeeksi useaan kohtaan. Myös km-määrät opaskyltissä helpottaa matkaa.
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Reittimerkinnät loppuu/puuttuu
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Painottaisin opasteiden selkeyteen maastopoluilla. Puuttuu Jämikeskuksen opastesuunta monesta polkujen risteyksestä.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Tähän upeaan Niinikotaan voisi yhdelle seinälle, toisen sisääntuloaukon viereen tyhjälle seinustalle, asettaa esim. kahden "tukin" levyisen tason, jota voisi pöytänä käyttää. Kun täällä on isomman porukan kanssa, kaipaa laskutilaa kahvi- ja evästarvikkeille. Ei varmaankaan ole rahasta kiinni!
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Parkkipaikkoja & kulku liikuntarajoitteiselle (ei pääse edes laavuun)
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Mini-Rogaining aikana 2011 ja 2013 tavatut laavut (en muista nimiä) olivat hyviä. Sijoittelu, jos on mätät olosuhteet, valumavedet laavuille?

LIITE 5. 2(4)

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Voitteko joskus pestä istuinparvia? Olemme tyytyväisiä/emme roskaa.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Kylmänmyllynlähteellä, jossa loistava linnunlaulukonsertti, ideana voisi tehdä huvimajan, jossa hyttysverkkoseinät ja ehkä muutama ikkunakin, jossa voisi istua kuuntelemassa linnunlaulua ilman, että hyttyset kiusaa.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	5-tienristeykseen nuotioon kaivonrengas kehäksi, osittain upotettu maahan. Vesisanko nuotion sammuttamiseen. Kirves puiden pilkkomiseen. Riistakameralla puiden varkaat ja mahdolliset ilkeiden tekijät kiinni (kamerassa puh.kortti, josta kuva lähtee heti).
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Paloämpäri. Tulipaikka uusiksi (kivet). Kahvipannu rauta maahan. Harja mallia katu.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Laavun katon isoin lauta uusiksi ennen talvea.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Olisi hienoa, jos Lintuharjun laavu Pirkan Uralla Ylöjärvellä/Kyröskoskella rakennettaisiin uudelleen n. 10 v sitten palaneen tilalle.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Laavu vuotaa
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Liikuntarajoitteiset eivät pääse nuotiolle.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Palovesitynnyri oli tyhjä
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Ei sammutusvettä yhdelläkään laavulla. Nuotion ritilät huonossa kunnossa. Ruskalaavulla ei kunnan kirvestä.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Laavun katto on hajalla
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehu	Hienoa, että Viidentienristeyksen laavulla on kaivo!
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehu	On kiva, että Jämällä kuitenkin on laavuja.
Lvk– Retkeily -Maastoliikenne	kehittämisehdotus	Ratsastajat pois kävely- ja hiihtoladun pohjilta. Kavion jälki rikkoo maan pintaa.
Lvk– Retkeily -Maastoliikenne	kehittämisehdotus	Toivottavasti ratsastajat alkavat ratsastaa heille tarkoitetuilla väylillä eikä kaikilla mahdollisilla poluilla.
Lvk– Retkeily -Maastoliikenne	tiedustelu	Kuuluvatko mönkijät ja moottorikelkat luontoon, jossa halutaan rauhoitua ja nauttia luonnosta, sen rauhasta ja tuoksuista?
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Hiihtolatu-urat monin paikoin liian kapeita. Jos alueella hyväksytään hiihto/lasketteluharrastus, tulisi hyväksyä myös tähän liittyvää maanmuokkausta ja riittävän leveät urat + tiettyjä maanmuokkustoimenpiteitä, jotka eivät häiritse alueen monimuotoista käyttöä.
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	valitus	Viidentie - Kuninkaanlähde välillä hevoset tuntuvat käyttävän kaikkia reittejä. Tämä vaikeuttaa koiran kanssa liikkumista.
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	valitus	Ratsastajat ja raviurheilun harrastajat pitäisi saada pois muille alueen käyttäjille tarkoitetuilta reiteiltä. Hevosten jäljet haittaavat jalan liikkuvia liikunnan harrastajia ja retkeilijöitä. Ravihevoset ovat em. lisäksi turvallisuusuhka. Ravihevosta tapaa mm. varuskunnan ja Kuninkaanlähteen yhdysladulla/latupohjalla.
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	tiedustelu	Luisteluhiihto on joskus hankalaa, kun puut on lähellä. Hienot maastot, eikö hiihtobaanoja saisi leveämmäksi?
Lvk– Aspa -Muu opastusaineisto	kehittämisehdotus	Saatavissa oleva paperinen reittikartta kaikkine palveluineen. Pitää olla saatavissa kuntien infopisteissä, Jämällä, Kuninkaanlähteellä, yrittäjillä jne.
Lvk– Aspa -Muu opastusaineisto	kehittämisehdotus	Kuninkaanlähteeltä voisi saada laavu- ja reittikartan!
Lvk– Aspa -Muu opastusaineisto	kehittämisehdotus	Alueesta kunnan karttoja tarvis olla.
Lvk– Aspa -Muu opastusaineisto	kehittämisehdotus	Laavujen nimet laavuihin ja alueen karttoja saataville laavujen postilaatikoille sekä Jämikeskukseen (maastokartta)
Lvk– Aspa -Muu opastusaineisto	valitus	Ei ollut karttaa mitä katsoa?
Lvk– Aspa -Muu opastusaineisto	valitus	karttaa ei näkynyt
Lvk– Aspa -Muu opastusaineisto	valitus	Latukartta on huono. Kartassa pitäisi olla koko alue ja välimatkat joka välille! Latukartan pohjakartan pitäisi olla hyvä (Maanmittauslaitoksen maastokartta) ja kartta pitäisi olla mukana kannettava.
Lvk– Aspa -Muu opastusaineisto	kehu	Metsähallituksen kartat taulussa ovat ok.

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Lvk–Viestintä ja markkinointi	kehittämisehdotus	Kunhan saisi kaikki välineet, rakenteet, puut ym. olla niille kuuluvilla paikoilla ja ehjinä sekä otettaisiin aina seuraavat tulijat huomioon, että kaikkea on saatavilla, puut pilkottuna, sytykettä ym. Infoa enemmän vain tiedotteisiin, esitteisiin ja leiriytymispaikoille, josko se auttaisi...
Lvk–Viestintä ja markkinointi	kehittämisehdotus	Jämin helppoja hiihtomaastoja on liian vähän mainostettu Tre–Etelä-Suomen vanhenevalle väelle! Erikoislaatuista luontoa pitäisi esitellä enemmän valokuvin, taidenäyttelyin ja painotuottein (kortit!)
Lvk–Käytön kestävyys	muu	Frisbeegolf-rata rinteessä kuluttaa maastoa enemmän kuin ilmailijat viimeisen 100 vuoden aikana.
Lvk–Matkailuyritysten toiminta	kehittämisehdotus	Ohjattuja retkiä voisi olla enemmän erilaisten esim. yritysten järjestäminä
Lvk–Matkailuyritysten toiminta	kehittämisehdotus	Xxx siisteys voisi olla parempi. Xxx seisovassa pöydässä on samaa vanhaa kylmää ruokaa. Samaa jälkkäriä päivästä toiseen, joten seisovan pöydän tarjontaa voisi parantaa.
Lvk–Matkailuyritysten toiminta	valitus	Suhtaudun kummeksuen HIIHTOPUTKEEN, joka ei sovi alueen imagoon (lento- ja MAASTO-liikuntakeskus).
Lvk–Matkailuyritysten toiminta	kehu	Poroaita kiva (vaikkeivät porot varmaan pidä?) Tunnelma vanhassa hotellissa muistuttaa Kiilopäätä, jossa käy paljon myös ulkomaal. eläkeläisiä. Talon tilat (vanha puoli) HYVÄT!
H–Alueiden hallinta ja suunnittelu	kehittämisehdotus	Poistakaa puita Viherän laavun kohdalta, jotta suomalaisema tulee esiin.
H–Alueiden hallinta ja suunnittelu	kehittämisehdotus	Toivon, että MH ei harrasta tehometsätaloutta alueella. Alue on upea kokonaisuus, Satakunnan Lappi. Luontoarvot pitää ehdottomasti säilyttää.
H–Alueiden hallinta ja suunnittelu	valitus	Maisemaa pilaavat kaatuneet puuta ja kannot, sekä vinossa olevat puut.
H–Alueiden hallinta ja suunnittelu	kehu	Hieno laavu ja juuri sopivan matkan päässä alle kouluik. lapsille.
H–Alueiden hallinta ja suunnittelu	kehu	Hyvä ja rauhallinen hiihtopaikka
H–Alueiden hallinta ja suunnittelu	kehu	Kuninkaanlähteen ja Jämin alue on hiihtäjälle hieno paikka harrastaa lajiaan.
H–Alueiden hallinta ja suunnittelu	kehu	Tosi mukava, kun on ko. alue käytettävissä virkistykseen... ja luonnossa liikkumiseen... Huom!! Noormarkun hiihtolom. lapsia oli mukanamme muina päivinä.
H–Alueiden hallinta ja suunnittelu	kehu	Vaikka varuskunta sijaitsee samalla alueelle, on harjoituksia ollut maastossa, lenkkeilijät ja kuntoilijat ovat saaneet kulkea vapaasti kuntoreiteillä. Tästä kiitos varuskunnalle.
H–Alueiden hallinta ja suunnittelu	kehu	Suunniteltu luontokeskus sopii mukavasti alueelle ja houkuttelee alueelle luontoihmisiä.
H–Alueiden hallinta ja suunnittelu	kehu	Alue on itselleni nostalginen; nuoruuden urheiluharjoittelu – alueleireineen – alue mukavasti, muttei liikaa kehittynyt.
Turvallisuuteen liittyvä kehittämisidea	kehittämisehdotus	Valaistuja latuja laskettelurinteen lähelle enemmän, samoin tietä pitkin valaistu tie hotellille. Täältä ei ole pimeään aikaan kiva lähteä lenkille kävelemään sillä aikaa kun lapset laskettelevat. Oli tunne kuin olisi vähän "pussissa".
Yleinen kehittämisidea Metsähallitukselle	kehittämisehdotus	Luulisi, että ajatus luontomatkausta olisi hyvä nykypäivän suorittajille, stressaantuneille ihmisille. Linnun laulu ja männyn humina, tikan hakkuu, käen kukunta.
Joukkoliikenteen kehittämiseen liittyvä idea	kehittämisehdotus	Bussiyhteys olisi kiva (bussi voisi poiketa Jämijärveltä tänne Jämille edes joiltakin vuoroilta) – vaikei tämä Metsähallituksen asia olekaan...
Muu	muu	Karavaanialueen palvelut
Muu	muu	Kaunista kevättä ja hyvää tulevaa kesää!
Muu	muu	Asumme taajama-alueella – ajamme polkupyörällä Jämille sekä hiihtämässä, retkeilemme, mustikassa, sienessä ym. lentonäytöksissä
Muu	kehittämisehdotus	Jämi on perheemme suosikkikohta kesällä ja talvella! Toivottavasti alueen kehitys on nousujohteinen.
Muu	kehittämisehdotus	Lisää kyniä laatikkoon.
Muu	kehittämisehdotus	Lentokentän ja rinteiden ympäristön puusto on pidettävä lyhyenä ja taimet poistettava säännöllisesti.
Muu	valitus	Kysely on liian pitkä, liian paljon kysymyksiä.
Muu	valitus	Tuulenkaatojen korjaamattomuus häiritsee, ei kaunista maisemaa.
Muu	valitus	Ei enää näin tyhmiä kyselyjä hiihtäjille!

LIITE 5. 4(4)

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Muu	valitus	Ratsujen kaviokuopat rasittaa ranteita pyöräiltäessä.
Muu	valitus	Kyselystä puuttuivat kartat. Myöskään viimeistä palautuspäivää tai arvannon suorittamispäivää ei mainita.
Muu	valitus	Eikö ole muuta tekemistä
Muu	tiedustelu	Paljon on puita kaatunut metsään – eikö niitä saa koota pois?
Muu	kehu	Ei moitteita sijaa
Muu	kehu	Kiitos taas! Tullaan taas pian.
Muu	kehu	Ok
Muu	kehu	Jämi on kaunis paikka, sellainen Satakunnan Lappi.
Muu	kehu	Alue on hyvin virkistävä, kaunis luonto, ystävälliset ihmiset. Tulemme varmasti uudelleen. Luonnon monipuolisuus erityisesti miellyttää. Olemme to-ko-kisassa mukana, mutta voisimme tulla muulloinkin.
Muu	kehu	Upea, hieno paikka!
Muu	kehu	Kiva kiva paikka! :-)
Muu	kehu	Muuten ok.

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

METSÄHALLITUS

Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalue Kävijätutkimus 2013

Täyttöohjeet:

Kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueen kehittämisessä. Toivomme Sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (○). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (□). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi** Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueella (kartta 1) ja joissain kohdin myös sen lähialueella (kartta 2).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai sille osoitettuun paikkaan.
5. Lisätietoja antaa Terttu Konttinen, puh. 040 6757 363 (terttu.konttinen@metsa.fi).

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueelle (ks. kartta 1)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnilläsi...

a. Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueella (ks. kartta 1)? (vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

noin _____ vrk tai _____ tuntia

b. yhteensä Hämeenkaalla ja sen lähialueella (ks. kartta 2)?

noin _____ vrk tai _____ tuntia

- Asun vakituisesti lähialueella (Ikaalinen, Jämijärvi, Kankaanpää) → Siirry kysymykseen 3a.

→ Jos vastasit edelliseen kysymykseen (2b) **enemmän kuin 1 vrk**, niin kuinka monta kertaa olet vierailut tai suunnittelet vierailevasi Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueella tämän matkasi aikana?

_____ kertaa

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä... (muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)

a. Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueella (ks. kartta 1), niin montako yötä vietit tai vietät...

hotellissa _____ yötä	asuntoautossa tai -vaunussa _____ yötä
vuokramökissä _____ yötä	omassa majoitteessa (telta tms.) _____ yötä
lomaosakkeessa _____ yötä	kodassa tai laavussa _____ yötä
muualla, missä? _____	_____ yötä

b. Hämeenkaan lähialueella (ks. kartta 2), niin montako yötä vietit tai vietät...

hotellissa _____ yötä	asuntoautossa tai -vaunussa _____ yötä
vuokramökissä _____ yötä	ystävän tai sukulaisen luona _____ yötä
omassa mökissä _____ yötä	maatila- majoituksessa _____ yötä
muualla, missä? _____	_____ yötä

- Asun vakituisesti lähialueella

4. Missä päin Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöaluetta vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnilläsi (ks. kartta 1)?

(merkitse tarvittaessa useampi kohta)

☐ Jämin alue: Jämikeskus	☐ Kuninkaanlähde
☐ Jämin alue: Niinikota	☐ Viidentienristeys
☐ Jämin alue: Uhrilähde	☐ Ruskalaavu
☐ Jämin alue: Koivistonvati	☐ Jättikota
☐ Jämin alue: Harjuluontopolku	☐ Hiihtoputki
☐ muualla, missä? _____	

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi Hämeenkaalle? (merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

1 ☐ henkilöauto	5 ☐ juna
2 ☐ henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	6 ☐ lentokone
3 ☐ linja-auto	7 ☐ moottoripyörä
4 ☐ tilausbussi (ryhmämatka)	8 ☐ polkupyörä
99 ☐ muu, mikä? _____	

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeksi? Merkitse numero → _____

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueella?

olen yksin → siirry kysymykseen 8.

seurueen koko yhteensä _____ henkilöä
(vastaaja mukaan luettuna)

joista alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä

alle 15-vuotiaiden syntymävuodet _____
(jos kaikki lähes saman ikäisiä, ilmoita yleisin syntymävuosi) _____

liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueella?

(valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

- oman perheen jäsenistä
- muista sukulaisista
- ystäväistä
- työtovereista
- koululuokasta
- päiväkotiryhmästä
- opiskeluryhmästä
- eläkeläisryhmästä
- ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
- kerhosta, yhdistyksestä tms.
- jostakin muusta, mistä? _____

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueella?

(vastaa jokaiseen kohtaan)

(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

	erittäin tärkeää	5	4	3	2	1	ei lainkaan tärkeää
luonnon kokeminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Maisemat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
mahdollisuus olla itsekseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
henkinen hyvinvointi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
poissa melusta ja saasteista	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
rentoutuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
tutustuminen uusiin ihmisiin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
yhdessäolo oman seurueen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
aikaisemmat muistot	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
alueeseen tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
luonnosta oppiminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
omien taitojen kehittäminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
kuntoilu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
jännityksen kokeminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueella tällä käynnilläsi?

(merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

1 ☐ kävely	15 ☐ luontovalokuvaus	83 ☐ luontopolkuun tutustuminen
2 ☐ sauvakävely	16 ☐ partioretki	84 ☐ maastopyöräily
3 ☐ lenkkeily	17 ☐ leirikoulu	85 ☐ ilmailu
4 ☐ retkeily	18 ☐ koiran kanssa ulkoilu	86 ☐ opastettu retki
5 ☐ luonnon tarkkailu	19 ☐ Suunnistus	87 ☐ osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan
6 ☐ eväretkeily	20 ☐ telttailu tai muu leirytyminen maastossa	100 ☐ Jämin tai Kuninkaanlähden palvelut
7 ☐ pyöräily	34 ☐ vaellus (yöpyminen maastossa)	105 ☐ kahvilassa tai kioskillä käynti
10 ☐ marjastus	35 ☐ maastoratsastus	115 ☐ mönkijäsafari
11 ☐ sienestys	36 ☐ metsästys	129 ☐ frisbee-golf
13 ☐ opetukseen liittyvä käynti	60 ☐ uinti	999 ☐ muu, mikä? _____

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi kaikkein tärkein tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämiesi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta ja määrästä tämänkertaisella käynnilläsi Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueella?

Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi **tällä käynnillä** käyttämäsi palvelun tai rakenteen **laatu**. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi, jätä laadun arviointikohta tyhjäksi ja rasti vaihtoehto "en ole käyttänyt palvelua". Palvelun tai rakenteen **määrän** voit arvioida **aina**.

Laadun arviointi asteikolla 5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono

Määrän arviointi asteikolla 3 = liian suuri, 2 = sopiva, 1 = liian pieni, eos = en osaa sanoa

	käyttämäni palvelun, rakenteen tai ympäristön LAATU							palveluiden tai rakenteiden nykyinen MÄÄRÄ					
	erittäin hyvä	5	4	3	2	1	erittäin huono	en ole käyttänyt	liian suuri	sopiva 3 2 1	liian pieni	eos	
pysäköintipaikat		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
lähialueen tiestö		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
reittien opastetaulut		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
polkureitistö		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
reittimerkinnot		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
huolletut tulentekopaikat ja laavut		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
polttopuut huolletuilla tulipaikoilla		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
yleisökäymälät alueella		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
jätehuollon toteutus ja ohjaus		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
Hämeenkaan luontoon.fi-sivut		☐	☐	☐	☐	☐		☐					
yrittäjien tuottamat palvelut maastossa (ohjelmapalvelut jne.)		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
reittien ja rakenteiden turvallisuus		☐	☐	☐	☐	☐		☐					
yleinen turvallisuus		☐	☐	☐	☐	☐		☐					
yleinen siisteys		☐	☐	☐	☐	☐		☐					
maiseman vaihtelevuus		☐	☐	☐	☐	☐		☐					
yleisötapahtumat alueella		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
eri tarkoituksiin varatut reitit (kuntoradat, retkeily-, ratsastus-, pyöräily-, sauvakävely- tai pyörätuolireitit).		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
Jämin alueen palvelut		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
Kuninkaanlähteen palvelut		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐
jokin muu, mikä?		☐	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐	☐

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan Hämeenkaan palveluiden ja rakenteiden MÄÄRÄÄN?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

5 4 3 2 1

erittäin tyytyväinen erittäin tyytymätön

11. Täytyivätkö tähän käyntiin Hämeenkaalla liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin	5	4	3	2	1	erittäin huonosti
luonnonympäristö		☐	☐	☐	☐	☐	
harrastusmahdollisuudet		☐	☐	☐	☐	☐	
reitit ja rakenteet		☐	☐	☐	☐	☐	

12. Onko Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalue tällä matkalla...

- matkasi ainoa tai tärkein kohde?
- yksi matkasi suunnitelluista kohteista?
Muita kohteita ovat:

- ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella?
Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat:

13. Rahankäyttö

Oletko käyttänyt tai aiotko käyttää rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin Hämeenkanalla tai sen lähialueella (ks. kartta 2)?

kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
 en (→ siirry kysymykseen 14)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä

henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
 perheen tai seurueen kokonaiskulut.

Ilmoita alla (kohdat a-g), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan Hämeenkanalla ja sen lähialueella. (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

a. polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	_____ €
b. paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat)	_____ €
c. ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	_____ €
d. kahvila- ja ravintolaostokset	_____ €
e. majoittuminen	_____ €
f. ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin)	_____ €
g. muut menot (esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat)	_____ €

14. Kuinka usein olet käynyt Hämeenkanan harjoitus- ja monikäyttöalueella ennen tätä käyntiä?
(vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)

tämä on ensimmäinen kerta → siirry kysymykseen 15 viimeisen vuoden aikana _____ kertaa milloin ensimmäisen kerran? Vuonna _____ milloin viimeksi? Vuonna _____

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt Sinua tämänkertaisella käynnilläsi Hämeenkanan harjoitus- ja monikäyttöalueella? (vastaa jokaiseen kohtaan)

(5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = kesinkertaisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lain- kaan	5	4	3	2	1	erittäin paljon
maaston kuluneisuus		☐	☐	☐	☐	☐	
maaston roskaantuneisuus		☐	☐	☐	☐	☐	
luonnonympäristön käsittely		☐	☐	☐	☐	☐	
liiallinen kävijämäärä		☐	☐	☐	☐	☐	
muiden kävijöiden käyttäytyminen		☐	☐	☐	☐	☐	
liikenteen melu alueella (esim. mönkijät)		☐	☐	☐	☐	☐	
jokin muu, mikä? _____		☐	☐	☐	☐	☐	

16. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuinkuntasi?
[_ _ _ _ _] _____

17. Sukupuoli?

mies nainen

18. Syntymävuosi?
[_ _ _ _]

19. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)

ammattikoulu
 opistotasoinen tutkinto
 alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ei ammatillista tutkintoa

20. Mistä sait tietoa Hämeenkanasta? (voit merkitä useamman vaihtoehdon)

Metsähallituksen luontokeskuksesta tai asiakaspalvelupisteestä
 tuttavilta, ystäviltä tai sukulaisilta
 Hämeenkanan luontoon.fi-sivuilta
 muilta www-sivuilta
 esitteistä tai oppaista (retkeilyopas ym.)
 TV / radio-ohjelmista tai lehtiartikkeleista
 seudun matkailutoimistosta tai matkailuinfosta (Jämi-info)
 alueen yrityksiltä (esim. ohjelmalvelut, majoitus)
 paikka on minulle entuudestaan tuttu
 kartoista
 muualta, mistä? _____

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Mikäli haluat esittää muita ajatuksiasi, kirjoita niitä tähän.

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 203 Kuntsi, S. & Toivanen, T. 2013: Lahopuun lisäyksen vaikutus kovakuoriaislajistoon. 34 s.
- No 204 Niemi, M. & Nyman, M. 2013: Valkohäntäpeuran ekologiset ja sosiaaliset vaikutukset Tammisaaren saariston kansallispuistossa ja sen lähialueilla. 52 s.
- No 205 Niemi, M. & Nyman, M. 2013: Vitsvanshjortens ekologiska och sociala verkningar i Ekenäs skärgårds nationalpark och dess närområden. 50 s.
- No 206 Trafix oy 2013: Sipoonkorven kansallispuiston liikenneselvitys. 53 s.

Sarja B

- No 189 Kyrönviita, M. 2013: Helvetinjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2012. 63 s.
- No 190 Sutela, J. 2013: Itäisen Suomenlahden kansallispuiston kävijätutkimus 2012. 61 s.
- No 191 Olin, K. 2013: Kevon luonnonpuiston kävijätutkimus 2013. 70 s.
- No 192 Weckman, A. 2013: Besökarundersökning i Ekenäs skärgårds nationalpark 2012. 41 s.
- No 193 Nyström, J. & Kempe, R. 2013: Kundundersökning i Ekenäs naturum 2012. 40 s.
- No 194 Korkalainen, H. 2013: Petkeljärven kansallispuiston kävijätutkimus 2011. 48 s.
- No 195 Sutela, J. 2014: Valkmusan kansallispuiston kävijätutkimus 2012. 51 s.
- No 196 Kyrönviita, M. 2014: Seitsemisen kansallispuiston kävijätutkimus 2012. 69 s.
- No 197 Isoviita, J. 2014: Liminganlahden luontokeskuksen asiakastutkimus 2013. 43 s.
- No 198 Metsähallitus 2014: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2013. 69 s.
- No 199 Konttinen, T. 2014: Lauhanvuoren kansallispuiston kävijätutkimus 2012–2013. 56 s.
- No 200 Konttinen, T. 2014: Kauhanevan–Pohjankankaan kansallispuiston kävijätutkimus 2012–2013. 53 s.
- No 201 Konttinen, T. 2014: Hämeenkaan harjoitus- ja monikäyttöalueen kävijätutkimus 2012–2013. 62 s.
- No 202 Konttinen, T. 2014: Lauhanvuoren, Kauhanevan–Pohjankankaan ja Hämeenkaan yritystutkimus 2013. 64 s.

Sarja C

- No 126 Metsähallitus 2013: Simpsiön Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2027. 94 s.
- No 127 Vuorinen, J., Sorakunnas, E. & Högmander, J. 2014: Öron luontomatkailun kehittämissuunnitelma. 53 s.
- No 128 Metsähallitus 2014: Etelä-Konneveden suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma. 135 s.
- No 129 Konttinen, T. 2014: Lauhanvuoren, Kauhanevan-Pohjankankaan ja Hämeenkaan luontomatkailusuunnitelma. 89 s.

ISSN-L 1235-8983
ISSN (verkkojulkaisu) 1799-5388
ISBN 978-952-295-064-2 (pdf)

julkaisut.metsa.fi